

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lintujen pesintäaikana tapahtuvien hakkuiden vaikutuksia arvioivan työryhmän muistio

MMM036:00/2025

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Linnuston tila Suomessa	6
3	Yleiskuva ihmistoiminnan vaikutuksesta lintukantoihin.....	9
4	Metsätalouden ja pesintäaikaisten hakkuiden vaikutus lintukantojen tilaan Suomessa	15
4.1	Kesähakkuutyöryhmän suositusten toteutuminen ja niiden vaikutus lintukantoihin	22
4.2	Metsänkäsittely ja linnusto -opas	24
4.3	Metsänhoidon suositukset.....	25
4.4	Metsähallituksen ympäristöopas	27
4.5	Metsäsertifiointi	28
4.6	Uhanalaisten lajien esiintymätiedon huomioon ottaminen (Lajiturva).....	29
4.7	Metsänkayttöilmoituksia koskeva menettely ja ohjeistus	30
5	Nykytilan yhteenveto.....	31
6	Lainsäädäntö	34
6.1	Lintudirektiivi ja EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö.....	34
6.2	Kansallinen lainsäädäntö	38
7	Työryhmän ehdotukset	44
7.1	Linnuston arviointi ja ennalta ehkäisevät toimenpiteet	44
7.2	Lintujen huomioimisessa tarpeellinen tieto ja sen saatavuuden kehittäminen.....	45
7.3	Hakkuiden pesintäaikaisen kohdentamisen vaikutuksiin sekä pesintöjen onnistumisen parantamiseen liittyvät tietotarpeet	48
	Liite 1 Työryhmän muistiota koskeva eriävä mielipide.....	50

1 Johdanto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 23.9.2025 työryhmän (MMM036:00/2025), jonka tehtäväksi asetettiin arvioida lintujen pesintäaikana tapahtuvien hakkuiden vaikutuksia sekä tehdä vaikutusten vähentämiseen liittyviä kehittämis ehdotuksia. Työryhmän asettamisen taustalla merkittävänä tekijänä oli Euroopan unionin tuomioistuimen elokuussa antama ratkaisu, joka koski lintudirektiivin 5 artiklan kieltojen soveltamista metsänhakkuihin lintujen pesintäaikana Virossa. Ratkaisun myötä ajankohtaiseksi tuli tarkastella linnuston huomioimisen käytäntöjä ja tilaa myös Suomessa ja tunnistaa siihen liittyviä käytännön kehittämiskohteita. Työryhmää asetettaessa ei ollut vielä selvää mihin toimiin EU:n tuomioistuimen ratkaisun myötä oli tarpeellista ryhtyä, eikä päätöstä lintudirektiivin 5 artiklan soveltamista kansallisesti selkeyttävän lainsäädäntöhankkeen aloittamisesta oltu vielä tuolloin tehty.

Työryhmän tehtäväksi annettiin selvittää:

- 1) metsätalouden ja pesintäaikaisten hakkuiden merkitys Suomessa lintukantojen sääntelyssä ja suojelussa;
- 2) nykyisten hakkuita koskevien suositusten sekä käytössä olevien lintujen pesinnän huomioivien suunnittelu- ja toteutuskäytäntöjen vaikuttavuus lintudirektiivissä tarkoitetussa lintukantojen ylläpitämisessä;
- 3) nykyisten hakkuita koskevien suositusten ja ohjeiden sisällön kehittämistarpeet sekä niiden toimeenpanon laajentaminen ja tehostaminen.

Tähän muistioon on koottu työryhmän työskentelyn aikana selvitettyjä ja esiin tulleita tehtävänantoon liittyviä seikkoja ja niiden pohjalta syntyneitä kehittämis ehdotuksia.

Työryhmä kokoontui yhteensä kuusi kertaa ja lisäksi työryhmän muistio hyväksyttiin sähköpostikokouksessa. Työryhmän kokouspöytäkirjat ja työryhmässä käsitellyt muut asiakirjat ovat saatavissa hankeikkunassa (<https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM036:00/2025>).

Muistion laadinnassa on hyödynnetty 4.12.2025 asetetun lainsäädäntöhankkeen (MMM055:00/2025, HE 30/2026) yhteydessä hankittuja selvityksiä. Lainsäädäntöhankkeen tavoitteena oli selkeyttää kansallista sääntelyä, jotta metsänhakkuu ja muu metsänkäsittely on lintudirektiivin vaatimusten mukaista ja toimintaympäristö on ennakoitava. Metsälakiin (1093/1996) lisättiin lintujen suojelua koskevia säännöksiä. Sääntelykokonaisuuteen liittyi myös luonnonsuojelulain (9/2023) päivittäminen lintujen tahallista häirintää koskevan kiellon toimeenpanon osalta (9/2023). Lisäksi metsälakiin ja luonnonsuojelulakiin lisättiin uudet säännökset, joiden nojalla salassa pidettäviä lintuja koskevia tietoja voidaan luovuttaa metsätalouden harjoittamiseen. Myös Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia (419/2011) muutettiin, jotta salassa pidettäviä tietoja olisi jatkossa mahdollista luovuttaa eräitä sähköisiä tietojenluovutustapoja hyödyntäen. Työryhmän työskentely tuki merkittäväällä tavalla selvitystarpeiden tunnistamista säädösten laadinnassa, joka tapahtui virkatyönä työryhmän työskentelyn rinnalla.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin yksikön päällikkö, metsäneuvos Erno Järvinen maa – ja metsätalousministeriöstä, ja jäseneksi seuraavat henkilöt:

erityisasiantuntija Antti Leinonen, maa- ja metsätalousministeriö

lainsäädäntöneuvos Outi Kumpuvaara, maa- ja metsätalousministeriö

ympäristöneuvos Petri Ahlroth, ympäristöministeriö, varajäsen erityisasiantuntija Aaro Lemetyinen-Silin

erityisasiantuntija Maria Westerman, ympäristöministeriö, varajäsen erityisasiantuntija Aaro Lemetyinen-Silin

metsäjohtaja Anna Rakemaa, Suomen metsäkeskus, varajäsen tietopalvelujohtaja Anssi Niskanen

metsäasiantuntija Lea Jylhä, MTK r.y., varajäsen juristi Anna-Rosa Asikainen

monimuotoisuusasiantuntija Liisa Toopakka, Suomen luonnonsuojeluliitto, varajäsen toiminnanjohtaja Tapani Veistola

toiminnanjohtaja Aki Arkiomaa, BirdLife Suomi, varajäsen suojeluasiantuntija Tero Toivanen

luontopolitiikan päällikkö Helena Herttuainen, Metsäteollisuus ry, varajäsen ympäristöasiantuntija Roosa Hartikainen

luonnonsuojelun erityisasiantuntija Antti Below, Metsähallitus Luontopalvelut, varajäsen luonnonsuojelun erityisasiantuntija Hannu Tikkanen

kansanvälisten asioiden päällikkö Teemu Seppä, Metsähallitus Metsätalous Oy, varajäsen hankintapäällikkö Sami Hakala

edunvalvontapäällikkö Matti Mäkelä, Koneyrittäjät ry, varajäsen varatoimitusjohtaja Simo Jaakkola

elinkeinopäällikkö Jimi Rajajärvi, Sahateollisuus ry, varajäsen toimialapäällikkö Kari Perttilä

varapuheenjohtaja Raimo Asikainen, METO Metsäalan yrittäjät ry, varajäsen puheenjohtaja Toni Pajula

ryhmäpäällikkö Jonna Kartano, Lupa- ja valvontavirasto, varajäsen ylitarkastaja Salli Uljas (1.1.2026 alkaen)

kehittämisasiantuntija Hanna Antola, PEFC Suomi, varajäsen toiminnanjohtaja Tatu Liimatainen

ylitarkastaja Salli Uljas, Varsinais-Suomen ELY-keskus, varajäsen ylitarkastaja Antti Pöllänen, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (31.12.2025 saakka)

Neuvotteleva virkamies Satu Rantala maa- ja metsätalousministeriöstä toimi työryhmän pysyvänä asiantuntijana. Erityisasiantuntija Antti Leinonen toimi työryhmän varapuheenjohtajana ja asiantuntija Saana Kaipainen sihteerinä.

2 Linnuston tila Suomessa

Suomen lintujen pesimäkanta vaihtelee vuodesta toiseen. Suomen pesimälinnustoon kuului 1990-luvun alkupuolella 248 lajia, joiden yhteenlaskettu parimäärä oli arviolta 49 miljoonaa paria. Vakituksia pesimälajeja oli 235, sillä 13 lajia ei pesinyt joka vuosi. Nämä luvut muuttuvat jatkuvasti, sillä vuodesta 1850 alkaen maahamme on kotiutunut keskimäärin kolme uutta pesimälajia vuosikymmenessä¹.

Nykyään Suomessa pesii säännöllisesti 244 lajia.² Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomessa pesineitä lajeja on yli 250. Luonto- ja lintudirektiivien raportointi kattaa 255 lintudirektiivin suojelemaa lintulajia. Raportoinnin tulosten (2019-2024) mukaan Suomessa pesii tätä nykyä noin 46,7 miljoonaa lintuparia. Tämä on 2,7 miljoonaa paria (kuusi prosenttia) vähemmän kuin edellisessä arvioinnissa.³ Edelliseen raportointiin (2013-2018) verrattuna lintulajeista 62:n arvioitiin runsastuneen, 80 lajin vähentyneen ja 96 lajin kannan arvioitiin pysyneen vakaana⁴.

Kaksitoista runsainta pesimälintulajia parimäärän keskikannan mukaisessa järjestyksessä olivat peippo, pajulintu, metsäkirvinen, talitiainen, punarinta, vihervarpunen, räkättirastas, punakylkirastas, järripeippo, harmaasieppo, hippiäinen ja laulurastas. Näiden lajien parimäärä muodostaa lähes 60 % kaikista pesivistä pareista.⁵

¹ Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. (1998). Muuttuva pesimälinnusto. Otava. Helsinki.

² Lehtikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J. & Valkama, J. 2019. Linnut. Julk.: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 560-570.

³ Lehtikoinen, A., Mikola, A., Below, A., Jaatinen, K., Laaksonen, T., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tikka-nen, H. & Valkama, J. 2025: Suomen lintujen pesimäkantojen koot ja viimeaikaiset kannanmuutokset. – Linnut-vuosikirja 2024: 16–25.

⁴ Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus (12.9.2025). Linnuston seurannan tuoreimmat tulokset: monen lajin kanta laskussa. Tiedote. Luomus.fi tiedotteet.

⁵ Lehtikoinen, A., Mikola, A., Below, A., Jaatinen, K., Laaksonen, T., Lehtiniemi, T., Mikkola-Roos, M., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tikka-nen, H. & Valkama, J. 2025: Suomen lintujen pesimäkantojen koot ja viimeaikaiset kannanmuutokset. – Linnut-vuosikirja 2024: 16–25.

Suomessa pesivät lintulajit voidaan jakaa 11 ryhmään pesimäympäristön perusteella. Ryhmiä ovat metsän yleislinnut, havumetsälinnut, vanhan metsän linnut, lehtimetsälinnut, pensaikkolinnut, peltolinnut, suolinnut, tunturilinnut, saaristolinnut, karujen sisävesien linnut sekä kosteikkolinnut. Näistä neljään ensin mainittuun linturyhmään sisältyvät lintulajit pesivät metsäisissä ympäristöissä ja muodostavat parimäärältään lähes 3/4 kaikista Suomessa pesivistä lintupareista⁶.

Vakioitujen lintulaskentojen tulosten perusteella voidaan koostaa elinympäristökohtaisia indikaattoreita, jotka kertovat lintukantojen kehityksestä erilaisissa pesimäympäristöissä. Suomessa elinympäristöjen lintuindikaattoreita on koottu hiljattain uudistettuun Luonnontila-verkkopalveluun, joka sisältää indikaattorit maatalousympäristön, metsien, soiden, tuntureiden sekä karujen ja rehevien sisävesien linnustolle. Indikaattoreissa mukana olevien lintulajien valintaa on kuvattu mm. Lehikoinen ym. (2024) julkaisussa.⁷

Soiden pesimälintujen kannat ovat selkeästi pienemmät kuin seurannan alussa 1980-luvulla, ja lasku on jatkunut 2000-luvulla. Myös maatalousympäristön pesimälintujen kannat ovat laskeneet merkittävästi. Niin ikään pesimälintujen kannat ovat heikentyneet sisävesillä ja tuntureilla.⁸

Metsien yleisten pesimälintujen kannat ovat yhdeksänkymmenen prosentin varmuudella parantuneet vähintään 3 prosenttia 1970- ja 80-lukujen taitteeseen verrattuna, mutta on myös mahdollista, että tilan parantuminen on ollut tätä voimakkaampaa. 2000-luvun kehitys on ollut vakaa. Yksittäisten lajien kehitykset kuitenkin poikkeavat toisistaan. Havupuuvaltaisia varttuneita metsiä suosivat paikkalinnut ovat suurelta osin vähentyneet, mutta useimpien muuttolintujen kannat ovat kasvaneet. Eteläiset lajit ovat hyötäneet ilmaston lämpenemisestä.⁹

Metsäkanalintuja on laskettu Suomessa järjestelmällisesti 1960-luvulta lähtien. Metso, teeri, ja paikoin pyy vähenivät huomattavasti 1960-luvulta 1980-luvulle.

⁶ Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. (1998). Muuttuva pesimälinnusto. Otava. Helsinki.

⁷ Lehikoinen, A., Auvinen, A.-P., Hintsanen, L., Kahilainen, A., Morris, W., Piha, M. & Sirkiä, P. 2024: Maatalousympäristön ja metsien pesimälintuindikaattorit. – Linnut-vuosikirja 2023: 22–35.

⁸ <https://luonnontila.fi/>

⁹ <https://luonnontila.fi/>

Pääsyyinä metsäkanalintujen vähenemiseen 1960-luvun tasolta pidetään metsätalouden suoria ja välillisiä vaikutuksia. Metsäkanalintujen kannoissa on kuitenkin tapahtunut myönteistä kehitystä 1980-luvulta lähtien. Muutosta osaltaan selittää suojelualueiden lisääntyminen ja muutokset talousmetsien käsittelyssä viimeisien vuosikymmen aikana.¹⁰

Lintujen uhanalaisuus

Viimeisin uhanalaisuusarviointi tehtiin 2019. Lajien uhanalaisuuden arvioinnissa mukana olleista 246 lintulajista (244 lajia, joista kahdesta arvioitiin erikseen kaksi alalajia) Punaisella listalla on 121 (49 %). Uhanalaisia lintulajeja luokissa vaarantunut (VU), erittäin uhanalainen (EN), tai äärimmäisen uhanalainen (CR) on 86 lajia (35 %). Ensisijaisesti metsässä elävistä lintulajeistamme 11 (13 %) on uhanalaisia lajeja ja uhanalaisista lintulajeista 19 prosenttia elää metsäisissä elinympäristöissä. Ensisijaisesti metsäympäristön lajeista kahdeksan lajia on silmälläpidettäviä eli lähellä uhanalaisuuden alarajaa. Pöllöistä uhanalaisia lajeja on 22,2 prosenttia, haukoista (ryhmään sisältyy kotkat) 77,8 prosenttia.

Yleisimmät tunnetut lintujen uhanalaisuuden syyt olivat maatalouteen (pelto- maiden muutokset ja rantaniittyjen sulkeutuminen laidunnuksen vähentyessä) sekä metsätalouteen (uudistus- ja hoitotoimet, vanhojen metsien sekä lahopuiden väheneminen) liittyvät muutokset, populaatiokoko, pyynti ja ulkomailta esiintyvät uhat. Alhaisina tiheyksinä esiintyvillä lajeilla pieni populaatiokoko on merkittävä uhanalaisuuden syy. 30 lajilla tärkein uhanalaisuuden syy oli tuntematon.¹¹

¹⁰ Maa- ja metsätalousministeriö (2014). Suomen metsäkanalintukantojen hoitosuunnitelma. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisusarja 2014:4. Helsinki.

¹¹ Punaisen kirjan verkkopalvelu <https://punainenkirja.laji.fi/>

3 Yleiskuva ihmistoiminnan vaikutuksesta lintukantoihin

Ihmistoiminnan vaikutuksesta lintulajien kannoissa tapahtuu sekä taantumista että runsastumista. IUCN:n Punaisen listan mukaan 49 % maailman lintulajeista (5 412 lajia) on taantumassa, 38 %:lla (4 234 lajia) kannat ovat vakaat, vain 6 % (659 lajia) on runsastumassa. 6 %:lla (693 lajia) lajien tilan kehitys on tuntematon.¹²

Ihmistoiminnan vaikutus lintukantoihin on laaja-alaista ja liittyy useisiin yhteiskunnan toimintamuotoihin. Ilmastonmuutoksen vaikutukset sääoloihin ja lintujen elinympäristöihin sekä maankäytön aiheuttamat lintujen elinympäristöjen muutokset vaikuttavat lintukantoihin niin pesimä- ja talvehtimisalueilla, kuin muuton aikaisilla levähdysalueilla. Ihmistoiminta kasvattaa lintuyksilöiden kuolleisuutta esimerkiksi liikenteen, rakentamisen, metsästyksen, vieraspetojen ja pesimäaikaisen häirinnän kautta. Suojelu- ja ennallistamistoimilla voidaan parantaa lintujen elinympäristöjen tilaa sekä vähentää lintujen kuolleisuutta.

Yksittäisen lajin kannan herkkyys ihmisvaikutukselle on sidoksissa moneen biologiseen ja ekologiseen osatekijään. Kannan taantumiseen liittyvälle ihmisvaikutukselle herkempiä lajeja ovat esimerkiksi elinympäristövaatimuksiltaan tai ravinnonkäytöltään erikoistuneet lajit tai suurikokoiset lajit, kuten petolinnut, joiden elinaikainen poikastuotanto on suhteellisen alhainen ja kanta luonnostaan tai ihmistoiminnan vaikutuksesta pieni.

Muutokset Suomen ulkopuolella ovat merkittävä lintukantoihin vaikuttava tekijä. Esimerkiksi 40 prosentilla uhanalaisista lajeista yhtenä tulevaisuuden uhkatekijänä on elinympäristöjen muutokset lintujen talvehtimisalueilla tai muuton aikaisilla levähdysalueilla Suomen rajojen ulkopuolella.¹³ Tässä katsauksessa keskitytään yleiskuvaan Suomessa todettavista ihmistoiminnan vaikutuksista lintukantoihin. Metsätalouteen liittyvän metsäelinympäristöjen heikentymisen ja lintukuolleisuuden vaikutusta lintukantoihin käsitellään luvussa 4.

¹² IUCN. 2025. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2025-2

¹³ Punaisen kirjan verkkopalvelu <https://punainenkirja.laji.fi/>

Ilmastomuutoksen vaikutus lintukantoihin

Valtaosalla Suomen runsaista maalinnuista pesimäaikaiset populaatiot ovat siirtyneet kohti pohjoista viime vuosikymmenten aikana. Levinneisyydeltään eteläiset lajit ovat hyötäneet ilmaston lämpenemisestä. Esimerkiksi sellaisilla metsälajeilla, jotka esiintyvät pesimäaikaan koko Suomessa, kannanmuutoskerroin on positiivisempi pohjoisessa, mikä viittaa ilmaston lämpenemisen vaikutukseen. Koska monet eteläiset tai suuressa osassa maata pesivät metsälajit ovat laajentaneet esiintymisaluettaan kohti pohjoista, ne ovat todennäköisesti hyötäneet ilmastomuutoksesta. Pohjoisilla lajeilla, joita on indikaattorissa vähemmistö, ilmastomuutos voi supistaa levinneisyysalueita.¹⁴

Punaisen listan lajeista ilmastomuutos on jo voitu todeta yhdeksi uhanalaisuuden syyksi riekolla (VU), hiirihaukalla (VU), pulmusella (VU) ja lapinsirkulla (NT). Yhtenä uhkatekijänä ilmastomuutos on todettu 29 lajilla.¹⁵

Elinympäristöjen heikentymisen vaikutus lintukantoihin

Maankäytön muutosten merkittävimmät vaikutukset ovat peltolintujen vähentyminen etenkin 1970–80-luvulla maatalouden tehostumisen myötä, monien varttuneempaa metsää suosivien lajien väheneminen sekä suolintujen väheneminen soiden ojitusten takia.¹⁶

Suolintujen taantuma liittyy soisten pesimäelinympäristön määrän vähenemiseen ja laadun heikkenemiseen. Ojitus ja turpeenotto ovat uhanalaisuuden syynä ja uhkatekijänä yhteensä seitsemällä punaisen listan lintulajilla, esimerkiksi riekolla (VU), mustaviklolla (NT) ja lirolla (NT).¹⁷

Maatalousympäristöissä syitä taantumiseen ovat maanviljelyn tehostuminen, erityisesti avo-ojien, pientareiden ja karjanlaidunnuksen vähentyminen sekä

¹⁴ Lehikoinen, A., Virkkala, R. & Väisänen, R. A. 2020: Suomen maalintujen tiheyssiirtymät. – Linnut-vuosikirja 2019: 6–21

¹⁵ Punaisen kirjan verkkopalvelu <https://punainenkirja.laji.fi/>

¹⁶ Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus (14.5.2025). 50 vuotta ja 62 000 lintulasentakilometriä kertovat muutokset linnustossa. Tiedote. Luonnontieteellinen keskusmuseo Luomus, Helsingin yliopisto.

¹⁷ Punaisen kirjan verkkopalvelu <https://punainenkirja.laji.fi/>

kemiallisten torjunta-aineiden käyttö. Peltomaiden muutokset ovat uhanalaisuuden syynä ja uhkatekijänä yhteensä kuudella punaisen listan lintulajilla, esimerkiksi pensastaskulla (VU) ja kuovilla (NT).¹⁸

Suojelun ja ennallistamisen vaikutus lintukantoihin

Auvinen ym.¹⁹ arvioivat 25 metsälintuindikaattoriin kuuluvan lajin mahdollista vastinetta laajamittaiseen ennallistamiseen. Isolla osalla lajeista potentiaali kantojen kasvuun tulevaisuudessa on melko hyvä: lajien kantojen väheneminen ei ole ollut erityisen voimakasta eikä esimerkiksi ilmastonmuutos todennäköisesti heikennä niiden kantoja. Kolmella lajilla kannat ovat kasvaneet nopeasti erityisesti 2000-luvun aikana: niin peukaloinen, mustapääkerttu kuin tilitatti hyötyvät elinympäristöjen elvyttämistoimien lisäksi ilmaston lämpenemisestä. Heikoin kantojen kasvun potentiaali on lajeilla, joiden kantojen alamäki on ollut jyrkkä ja/tai joiden levinneisyysalueen etelärajaa ilmastonmuutos todennäköisesti työntää pohjoisemmas. Tällaisia lajeja ovat hömötiainen, lapintiainen, töyhtötiainen sekä kuukkeli.

Kuolleisuuden vaikutus lintukantoihin

Törmäyskuolemat

Lintujen törmäyskuolemista on esitetty useita arvioita, jotka poikkeavat osin merkittävästi toisistaan. Vertaisarvioitua tutkimustietoa törmäyskuolemien vuotuisesta määrästä Suomessa ei ole saatavilla ja esitetyt luvut perustuvat asiantuntija-arvioihin sekä suppeista aineistoista tehtyihin yleistyksiin.

Tuoreimman arvion mukaan törmäyksistä aiheutuu Suomessa vuosittain vähintään 12,6 miljoonaa lintukuolemaa (Laitinen ym. 2022). Arvion tulokset on koottu oheiseen taulukkoon. Arviossa (Taulukko 1) merkittävimmin törmäyskuolemia Suomessa syntyy rakennuksista. Aiemmin Koistinen oli arvioinut

¹⁸Punaisen kirjan verkkopalvelu <https://punainenkirja.laji.fi/>

¹⁹ Auvinen, A.-P., Lehikoinen, A., Sirkiä, P., Jukarainen, A., Kahilainen, A., Lindén, A., Mikkola-Roos, M., Piha, M., Pessa, J., Krüger, H., Holopainen, S., Alhainen, M. & Below, A. 2023: Kuinka paljon lintukantoja voidaan elvyttää? – Linnut-vuosikirja 2022: 132–139.

tuulivoimaloiden linnustovaikutuksia määritellesään rakennusten aiheuttamaksi lintukuolleisuudeksi Suomessa 500 000 yksilöä vuodessa.²⁰ Laitinen ym. arviot ovat selvästi aiempia suurempia, yli kymmenkertaisia. Laitinen ym. arviossa lintujen ikkunakuolleisuutta on tarkasteltu yhden, varsin suppean aineiston perusteella ja saadut tulokset on yleistetty koko maan tasolle yksinkertaisella matemaattisella tarkastelulla. Toiseksi merkittävin kuolemien aiheuttaja on liikenne, jossa arvion mukaan kuolee törmäyksen seurauksena yli 4 miljoonaa lintua vuosittain.²¹

Syy Factor	Rakennukset Buildings	Liikenne Traffic	Metsästys Hunting	Sähkölinjat Power lines	TV- ja radiomastot TV and radio antennas	Tuulivoimalat Wind turbines
Arvioitu kuolemien määrä Estimated number of deaths	8 000 000 – 20 700 000	4 300 000	1 446 500	200 000	100 000	2000–5000
Lähde Source	Tämä tutkimus	Manneri (2002)	RKTL (2013)	Koistinen (2004)	Koistinen (2004)	Suorsa (2019)

Taulukko 1 Arvio törmäyksissä kuolevista linnuista keskimäärin vuoden aikana. (Lähde: Laitinen, A., Salmela, A. & Vähätalo, A. V. 2022: Lintujen ikkunakuolleisuus Suomessa. – Linnut-vuosikirja 2021: 144–15)

Suurten petolintujen osalta koontiartikkeli toteaa, että suomalaisista rengastetuista ja kuolleina löytyneistä 166 maakotkasta 20 prosenttia kuoli törmättyään johtimiin. Merikotkalla (99 yksilöä) 33 prosenttia rengaslinnusta törmäsi johtimiin. Kalasääskellä tunnetuista kuolinsyistä (1 631) 14 prosenttia johtui törmäyksistä johtimiin ja sähköiskuista. Vuoteen 2007 mennessä löydetyistä 1 988 rengastetusta huuhekajasta 39 prosenttia kuoli sähköiskuun tai törmäykseen johdoilla.²²

Metsästys

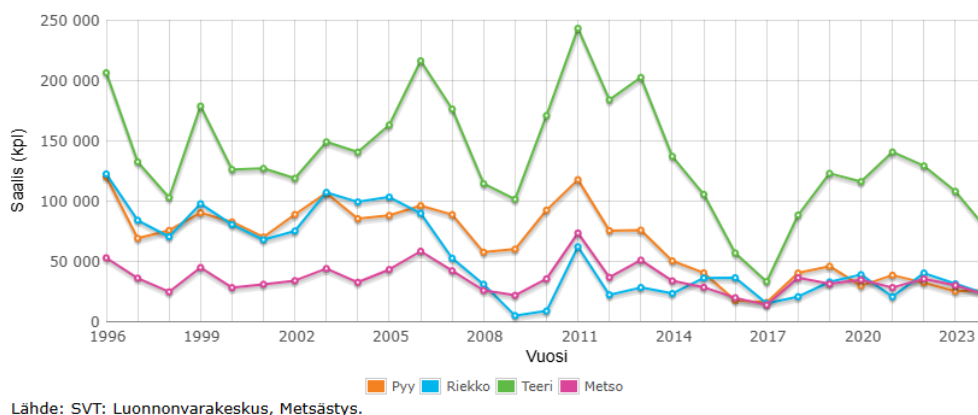
Metsästykseseen on kuollut vuosina 2018–2020 keskimäärin 1 070 000 lintua/vuosi (kuva 1). Vuonna 2024 saatiin Luonnonvarakeskuksen tilastojen mukaan saaliiksi yhteensä noin 575 000 lintua. Teeriä pyydettiin noin 76 000, metsoja 22 000, pyitä 26 000 ja riekkoja 22 000 yksilöä. Sinisorsa on ylivoimaisesti pyydetuin vesilintumme, seuraavaksi eniten pyydetään taveja.

²⁰ Koistinen, J. 2004: Tuulivoimaloiden linnustovaikutukset. – Suomen ympäristö 721. Ympäristöministeriö. Alueidenkäytön osasto.

²¹ Laitinen, A., Salmela, A. & Vähätalo, A. V. 2022: Lintujen ikkunakuolleisuus Suomessa. – Linnut-vuosikirja 2021: 144–151.

²² Koskimies, P. 2024: Linnut voima- ja sähköjohdoilla – Kirjallisuuskatsaus törmäys- ja sähköiskuriskistä. – Linnut-vuosikirja 2023: 156–163.

Vuonna 2024 pyydettiin 123 000 sinisorsaa ja 42 000 tavia. Kaikista riistaeläimistä eniten saatiin saaliiksi sepelkyyhkyjä, 264 000 yksilöä.²³ Keskimääräinen sepelkyyhkysaalis oli 10 lintua saalista saanutta metsästäjää kohti.²⁴ Lintusaaliin määrässä on merkittävää vuosien välistä vaihtelua. Esimerkiksi vuonna 2013 RKTL:n ilmoittama luku oli yli 1,4 miljoonaa lintua.²⁵

Kuva 1 Metsäkanalintusaaliin kokonaismäärä on vaihdellut vuosina 1996—2024 aikana n.noin 0,1 ja- 0,5 miljoonan linnun välillä. Vuonna 2024 metsäkanalintusaalista saatiin edellisvuotta vähemmän. (Lähde: Luonnonvarakeskus)

Vieraspedot

Ihmiseen luontoon päästämät vieraspedot aiheuttavat linnuille merkittävää kuolleisuutta. Minkki ja supikoira on tunnistettu yhdeksi merkittävimmistä syistä monien saariston ja sisämaan vesilintulajien taantumiseen. Ne saalista- vat tehokkaasti lintujen munia, poikasia ja aikuisia lintuja, erityisesti pesimäai- kaan. Saalistus kohdentuu erityisesti maassa ja rantavyöhykkeillä pesiviin la- jeihin, kuten vesilintuihin ja kahlaajiin, mikä heikentää pesimätulosta ja voi ro- mahduttaa paikallisia kantoja. Saaristossa minkki on aiheuttanut laajoja tuhoja haahkan, lapasotkan ja lokkilintujen pesinnälle. Pelkkä minkin läsnäolo lintu- jen pesimäalueella saattaa johtaa siihen, että ne jättävät kokonaan pesimättä.

²³ SVT: Luonnonvarakeskus, Metsästys

²⁴ <https://www.luke.fi/uutiset/metsastaneiden-maara-kaantynousuun>

²⁵ RKTL 2014: Metsästys 2013. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos.

Supikoira vaikuttaa voimakkaasti kosteikoihin ja suojelualueisiin, joissa se syö sekä munia että poikasia.

Minkin ja supikoiran tappamien lintujen määrästä ei ole arvioita, mutta vuosittain Suomessa pyydetään 40–50 000 minkkiä ja 140–150 000 supikoiraa.²⁶ Vieraspetojen poistotoimet ovat osoittaneet, että lintukannat voivat elpyä nopeasti vieraspainetta vähennettäessä.

Vapaana liikkuvat kotikissat ja villiintyneet populaatiot tappavat lintuja ja heikentävät pesimämenestystä etenkin taajamissa ja mökkialueilla. Ympäristöjärjestö Birdlife kertoo verkkosivuillaan, että Suomen 700 000 kissaa tappaa vähintään 3,1 miljoonaa lintua vuodessa.²⁷

Yhteenveto kuolleisuuden vaikutuksista lintukantoihin

Ihmisen välittömästä tai välillisestä toiminnasta aiheutuva vuotuinen lintuylöiden lisääntyvä kuolleisuus tunnetaan heikosti. Julkaistujen asiantuntija-arvioiden valossa kyse näyttäisi olevan vähintään useista miljoonista lintuylöistä vuosittain. Jos esitetyt arviot ovat oikean suuntaisia, kyse voi olla yli 10 miljoonan lintuylön vuotuisesta kuolemasta liikenteen, rakennustörmäysten, metsästyksen, vieraspetojen ja kissojen seurauksena. Ainoastaan metsästyksen tuottama kuolleisuus tiedetään suhteellisen luotettavasti.

Kuolleisuuden vaikutuksesta yksittäisten lajien kantoihin ei ole käytössä arvioita. Esimerkiksi lajien uhanalaisuuden arvioinnissa lintujen törmäyskuolemia ei mainita uhanalaisuuden syynä tai uhkatekijänä.

²⁶ Vieraslajit.fi (2025). Vieraspedit: minkki ja supikoira. Luonnonvarakeskus & Suomen ympäristökeskus.

²⁷ BirdLife Suomi (2025). Kissa ja linnut. www.birdlife.fi.

4 Metsätalouden ja pesintäaikaisten hakkuiden vaikutus lintukantojen tilaan Suomessa

Linnuston kannalta merkittävimpiä metsien hoitoon ja käyttöön liittyviä toimenpiteitä ovat metsänhakkuut, metsän uudistushakkuuta seuraava maanmuokaus ja istutus, taimikonhoito, metsän lannoitus, metsätien rakentaminen ja kunnostaminen sekä ojien kunnostaminen. Merkittävin metsänkäsittelyn suora vaikutus liittyy pesien vahingoittumiseen sekä tiettyjen häirinnälle alttiiden lajien pesinnän onnistumiseen. Metsätalouden vaikutusta Suomen lintukantojen tilaan voidaan tarkastella metsien pesimälintuindikaattorin valossa..²⁸

Yleisten pesimäaikaisten metsälintujen indikaattorin kehitys on ollut melko vakaata (muutos 0,2 %/vuosi $\pm$ 0,1 SE) vuodesta 1979. Valtakunnallisesti kymmenen lajin määrät vähenivät merkitsevästi: pyy, sirittäjä, hippiäinen, harmaasieppo, hömötiainen, töyhtötiainen, kuukkeli, peippo, järripeippo ja urpiainen. Samoin kymmenen lajin määrät runsastuivat: lehtokurppa, pohjantikka, peukaloinen, punarinta, leppälintu, laulurastas, kulorastas, tilitalti, vihervarpunen ja käpylinnut.

Monet indikaattorin lajit ovat nimenomaan metsien yleislajeja, eivätkä siten ole kovin valikoivia elinympäristöjensä suhteen. Mikäli indikaattori toteutettaisiin kymmenellä pesimäaikaisen habitaattitiedon perusteella eniten avohakkuita ja pensaikkoja välttelevällä lajilla (idänuunilintu, sirittäjä, hippiäinen, pikkusieppo, lapintiainen, kuusitiainen, töyhtötiainen, puukiipijä, järripeippo ja urpiainen), indikaattori olisi selvästi laskeva 2000-luvulla ($-1,3$ %/vuosi $\pm$ 0,6 SE; koko jaksolla $-0,5$ %/vuosi $\pm$ 0,3 SE). Nämä lajit suosivat pesimäaikaan varttuneempia metsiä vähintään viisinkertaisesti hakkuisiin ja pensaikkoihin verrattuna.

Metsäelinympäristöissä elävillä uhanlaisilla lintulajeilla tärkeimmiksi kantojen tilaa heikentäviksi tekijöiksi on lajien uhanalaisuusarvioinnissa tunnistettu van-

²⁸ Lehikoinen, A., Auvinen, A.-P., Hintsanen, L., Kahilainen, A., Morris, W., Piha, M. & Sirkiä, P. 2024: Maatalousympäristön ja metsien pesimälintuindikaattorit. – Linnut-vuosikirja 2023: 22–3

hojen metsien väheneminen, lahoppuun väheneminen ja pyynti sekä elinympäristömuutokset Suomen ulkopuolella. Jokainen näistä tekijöistä on ensi- tai toissijaisena uhanalaisuuteen vaikuttavana tekijänä 27 prosentilla lajeista.

METSÄLINTUINDIKAATTORIIN VALITUT LAJIT

Seuraavassa on kuvattu kriteerit, joiden perusteella metsämaata suosivista lintulajeista (yht. 54 lajia) on valittu 29 lajia, jotka muodostavat metsälintuindikaattorin

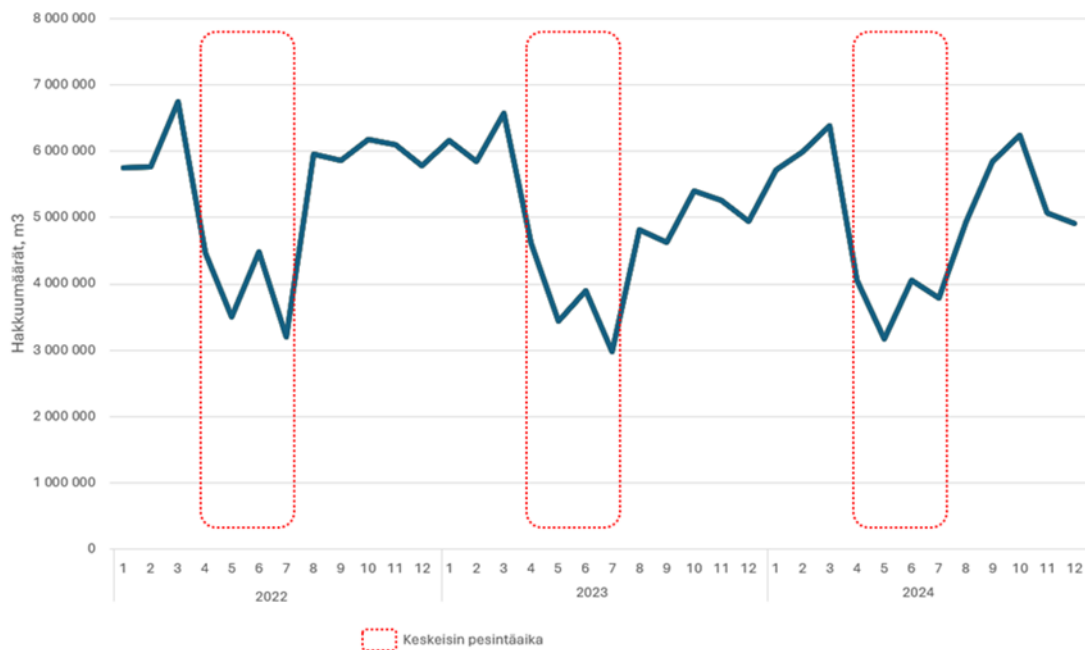
1. tiheys vähintään puolitoistakertainen metsissä muihin biotooppeihin verrattuna
2. suosivat metsämaata ja tiheys on vähintään kaksinkertainen jollakin päämetsätyypillä verrattuna niiden tiheyteen pensaikoilla ja hakkuilla
3. tiheys puustoisilla rämeillä on alle kaksi kertaa suurempi kuin missään muussa metsätyypissä
4. esiintyneet vakituisesti Suomessa vähintään sadan vuoden ajan.

Metsälintuindikaattorin lajeja ovat varpushaukka, pyy, metso, lehtokurppa, pohjantikka, peukaloinen, punarinta, leppälintu, laulurastas, kulorastas, idänuunilintu, sirittäjä, tiltalti, hippiäinen, harmaasieppo, pikkusieppo, hömötiainen, lapintiainen, töyhtötiainen, kuusitiainen, puukiipijä, kuukkeli, peippo, järripeippo, vihervarpunen, urpiainen, käpylintulaji, taviokuurna ja punatulkku.

Pesimäaikainen häiriö tai pesien tuhoutuminen ei kuulu lintujen uhanalaisuuden arvioinnissa todettuihin uhanalaisuuden syihin eikä uhkatekijöihin muutoin kuin osana pyyntiä tai häirintää. Pyynti (P) sisältää metsästyksen, kalastuksen ja laittoman tappamisen, myös esimerkiksi muiden eläinten jäämisen kalanpyydyksiin. Häirintä (H) sisältää häirinnän ja liikenteen. Metsäelinympäristöissä esiintyvistä punaisen listan lintulajeista maakotkalla, huuhkajalla, kiljukotkalla ja turturikyyhkyllä pyynti tai häirintä on mainittu yhtenä uhanalaisuuden johtaneista syistä tai uhkatekijänä.²⁹

²⁹ Punaisen kirjan verkkopalvelu <https://punainenkirja.laji.fi/>

Vuonna 1999 julkaistussa linjalaskenta-aineistoon perustuvassa tutkimuksessa pesintäaikaisten uudistushakkuiden arvioitiin johtavan vuosittain 35 000 pesän tuhoutumiseen, joka vastasi määrältään noin 0,1 prosenttia 36 miljoonasta tuolloin Suomessa metsissä pesineistä lintuparista³⁰. Luonnontieteellisen keskusmuseon päivittämän arvion mukaan³¹ nykyään pesintäaikaisten hakkuiden seurauksena tuhoutuu vuosittain yhteensä 121 000–128 000 pesää, josta noin 65 prosenttia johtuu uudistushakkuista ja 35 prosenttia kasvatushakkuista. Hakkuiden seurauksena tuhoutuvien pesien määrä vastaa noin 0,4 prosenttia Suomessa metsäelinympäristöissä pesivistä 35 miljoonasta lintuparista. Kuvassa 1 on kuvattu hakkuumäärien kuukausittainen vaihtelua suhteessa lintujen keskeiseen pesintäaikaan.

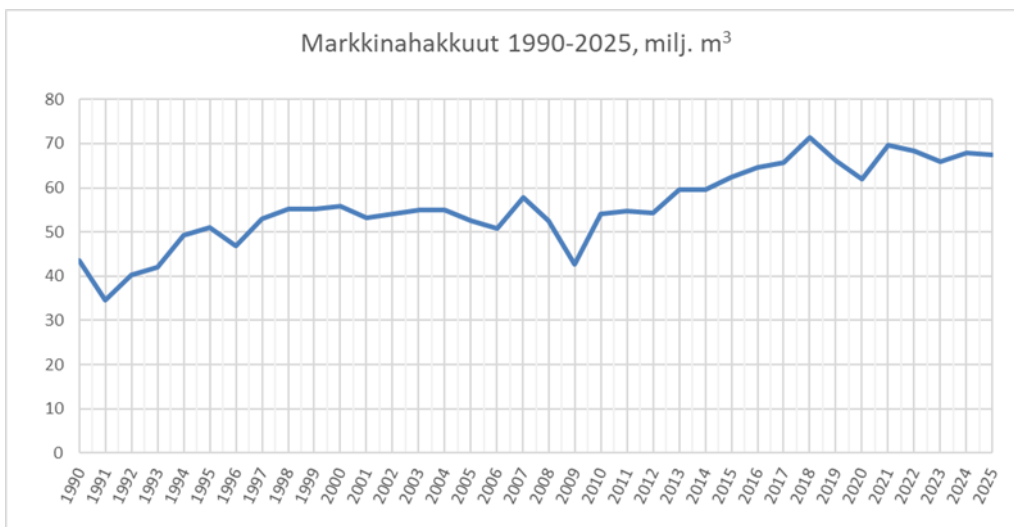
Kuva 2 Hakkuumäärien kuukausittainen vaihtelu vuosina 2022-2024 suhteessa lintujen keskeiseen pesintäaikaan (Lähde:Luonnonvarakeskus)

Kesähakkuutyöryhmän loppuraportissa julkaistun Metsäntutkimuslaitoksen tuottaman tilaston mukaan vuotoiset markkinahakkuut vaihtelivat vuosina

³⁰ Oksanen, V. 1999: Uudistushakkuiden linnustovaikutukset. Diplomityö. Teknillinen korkeakoulu.

³¹ Lehikoinen, A. 2026. Lintujen pesien tuhoutuminen pesimäaikaissa hakkuissa. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto.

1983–1999 35 miljoonan ja 55 miljoonan kuutiometrin välillä siten, että hakkuumäärien trendi on ollut nouseva 90-luvun loppua kohden³². Vuonna 1999 markkinahakkuut olivat 55 miljoonaa kuutiometriä. Tämän jälkeen vuotuisten markkinahakkuiden määrä on edelleen kasvanut, ylittäen ensimmäisen kerran 60 miljoonaa kuutiometriä 2015³³. Markkinahakkuumäärien kasvu on viime vuosina tasaantunut keskimäärin 68 miljoonan kuutiometrin vuotuiselle tasolle (kuva 3).

Kuva 3 Markkinahakkuiden määrän kehitys 1990–2025 (lähde: Tilastotietokanta. Luonnonvarakeskus. Taulukko: Teollisuus- ja energiapuun markkinahakkuut (1000 m³) omistajaryhmittäin).

Kun tarkastellaan pesintäaikana tehtävien hakkuiden vaikutuksia Suomessa pesivien lintukantojen kehittymiseen, olennaista on tarkastella vuotuisten hakkuumäärien kehittymisen lisäksi hakkuiden vuoden sisällä tapahtuneessa ajoittumisessa tapahtuneita muutoksia. Vuosina 1983–1998 markkinahakkuiden määrien kuukausittainen vaihtelu oli 5–11 %, siten että alhaisin kuukausittainen hakkuumäärä ajoittui heinäkuulle ja korkein maaliskuulle³⁴.

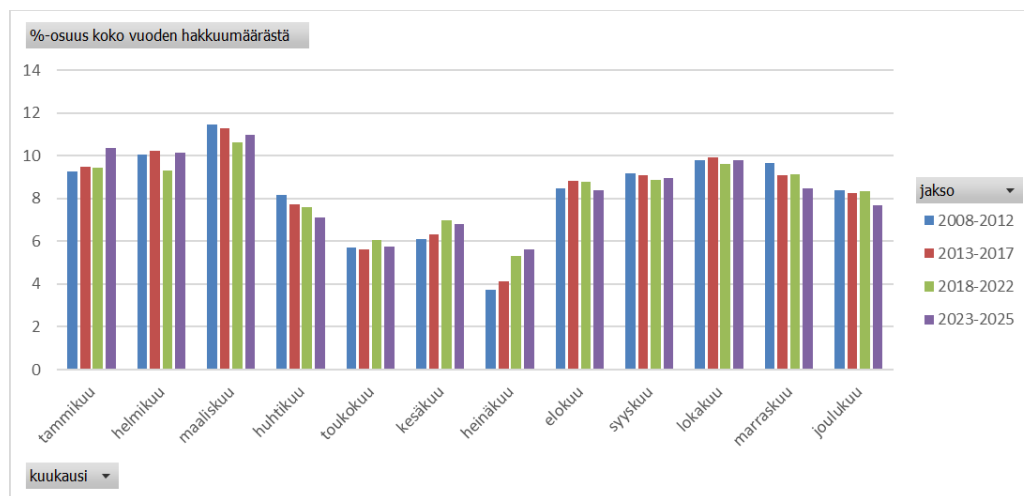
Kun tarkastellaan teollisuuspuun (ei sisällä energiapuuta) hakkuiden kuukausittaisien suhteellisten osuuksien kehitystä 2000-luvulla (kuva 4) verrattuna

³² Työryhmämuistio MMM 2000:8. Kesähakkuutyöryhmä. Helsinki 2000. Kuva 3 s. 3

³³ Tilastotietokanta. Luonnonvarakeskus. Taulukko: Teollisuus- ja energiapuun markkinahakkuut (1000 m³) omistajaryhmittäin.

³⁴ Työryhmämuistio MMM 2000:8. Kesähakkuutyöryhmä. Helsinki 2000. Kuva 4 s. 4

1983–1998 jaksoon (markkinahakkuut) voidaan todeta, ettei pesinnän kannalta tärkeimpien kevään ja alkukesän hakkuuosuuksissa ole tapahtunut huomattavaa muutosta, ja että eniten puuta korjataan edelleenkin maaliskuussa. Linnuston pesinnän kannalta tärkeän toukokuun suhteellinen osuus hakkuista on pysynyt samalla tasolla koko jakson 2008–2025 ajan ja osuus vastaa 1990-luvun lopun tilannetta.

Kuva 4 Teollisuuspuun hakkuiden kuukausittainen keskimääräinen suhteellinen osuus vuotuisista hakkuista viiden vuoden jaksoihin jaettuna vuosina 2008–2025 (lähde tilastotietokanta. Luonnonvarakeskus. Taulukko: Teollisuuspuun hakkuut kuukausittain).

Sen sijaan jonkin verran muutosta hakkuiden ajoittumisessa linnuston pesinnän kannalta on tapahtunut kesäkuun hakkuumäärissä. 80 ja 90-lukuja koskeneella tarkastelujaksolla kesäkuun hakkuumäärät vaihtelivat 4 ja 6 prosentin välillä³⁵, kun puolestaan vuosina 2008–2025 viiden vuoden jaksoihin jaettuna 6 prosentin osuus on ylittynyt jatkuvasti, ollen kuitenkin keskimäärin alle 7 prosenttia kaikkina jaksoina (kuva 4).

Vuosina 1983–1998 heinä–elokuun hakkuumäärät olivat kasvaneet 90-luvun loppua kohden. Toisaalta heinäkuun teollisuuspuun hakkuiden osuus vuotuisista hakkuista ei poikkea viimeisimmällä 2023–2025 jaksolla juurikaan 1990-luvun lopun tilanteesta.

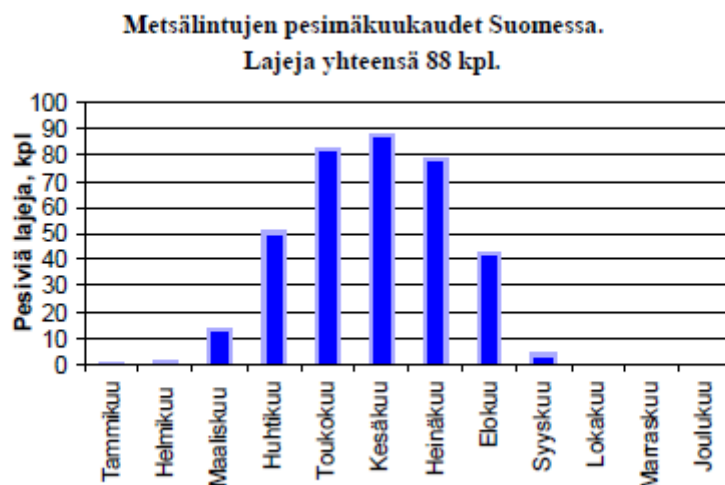
³⁵ Työryhmämuistio MMM 2000:8. Kesähakkuutyöryhmä. Helsinki 2000. Kuva 4 s. 4

Yhteenvetona hakkuiden ajoituksen muutoksesta suhteessa lintujen pesinnän kannalta vilkkaimpaan pesintäaikaan huhtikuun alun ja heinäkuun lopun välisenä aikana voidaan todeta, ettei hakkuiden ajoittumisessa ole tapahtunut merkittäviä muutoksia 1990-luvun lopun tilanteeseen verrattuna. Viime vuosituhatosen loppua kohden puunkorjuun kausivaihtelun tasoittumiskehitys ei ole enää jatkunut voimakkaana 2000-luvulla. Tähän liittyy todennäköisesti se, että kausivaihteluja tasaava puunkorjuun koneellistumiskehitys saavutti jo melkein maksiminsa vuosituhatosen vaihteessa³⁶.

Merkittävimmät kuukausittaiset muutokset lintujen pesintäajan kannalta koskevat kesäkuuta, jonka osuus puunkorjuumäärissä on hienoisesti kasvanut, sekä toisaalta huhtikuuta, jonka osuus on vastaavasti laskenut 2000-luvun tarkastelujaksolla sekä 1990-luvun loppuun verrattuna. 2000-luvulla tapahtuneita muutoksia selittää mahdollisesti puunkorjuuolosuhteissa tapahtunut vähittäinen muutos, joka liittyy kevään ja kelirikon aikaistumiseen huhtikuulle ja vastaavasti puunkorjuuolosuhteiden parantumiseen kesäkuulla, kun kelirikko on ohitettu entistä aikaisemmin.

Arvioitaessa pesintäaikana tapahtuvan puunkorjuun vaikutuksia Suomessa pesivään linnustoon, puunkorjuun jaksottumisessa tapahtuvat muutokset ovat pidemmällä jaksolla tarkasteltuna todennäköisesti vähäisimpiä verrattuna vuotuisissa puunkorjuumäärissä tapahtuneeseen kehitykseen ja ainakin osa pesintäaikana hakkuissa tuhoutuvien pesien määrässä tapahtuneesta kasvusta voidaan selittää absoluuttisten hakkuumäärien kasvamisella kahden eri arviointiajankohdan välillä. Lajien välillä hakkuiden ajoituksessa tapahtuneiden muutosten vaikutuksilla voi olla eroja sen perusteella, miten kunkin lajin pääasiallinen pesintäaika ajoittuu. Suhteellisen aikaisin alkukesästä pesintänsä aloittavat lajit ovat kehityksestä jonkin verran todennäköisesti hyötäneet ja vastaavasti myöhemmin vasta kesäkuussa pesivät lajit jonkin verran kärsineet (kuva 5).

³⁶ Työryhmämuistio MMM 2000:8. Kesähakkuutyöryhmä. Helsinki 2000. Kuva 5 s. 5

Kuva 5 Kesähakkuutyöryhmän loppuraportissa pesimäkuukaudeksi on katsottu kuukaudet, joiden aikana lajin pesissä on poikasia tai munia. Usean tarkasteluun valitun lajin pesimäkausi on usean kuukauden pituinen. (Lähde: Työryhmämuistio MMM 2000:8. Kesähakkuutyöryhmä. Helsinki 2000. Liite 1)

Markkinahakkuiden määrä oli 1990-luvun lopussa noin 55 miljoonaa kuutiometriä ja vastaavasti 2020-luvulla se on vaihdellut 62 miljoonan ja 69 miljoonan kuutiometrin välillä (kuva 3). Korkein tilastoitu markkinahakkuiden määrä on 71 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2018³⁷. Olennaista pesintään kohdistuvien vaikutusten kehityksen kannalta onkin, mihin suuntaan pesintäaikaisten hakkuiden absoluuttiseen määrään vaikuttava puunkäytön kokonaisvolyymi kehittyy pitkällä tähtäimellä. Tähän vaikuttavat useat tekijät, joista tärkeimpänä lienee se, kuinka puuta käyttävän teollisuuden kilpailukyky kehittyy suhteessa tärkeimpiin kilpailijamaihin ja mikä rooli puupohjaisilla tuotteilla on uusiutumattomien raaka-aineiden korvaajana jatkossa.

Pesintäaikana tapahtuvaan hakkuumäärien kehitykseen vaikuttavan puun kokonaiskäytön muutoksen lisäksi olennaista on, kuinka lintujen pesintäaikana tehtävät hakkuut kohdistuvat suhteessa eri lintulajien pesintään käyttämiin elinympäristöihin. Lintukantojen tasolla kokonaisvaikutuksen suuruuden kannalta erityisesti merkitystä on sillä, kohdistuvatko hakkuut pesintäaikana lintuheimille alueille.

³⁷ Luonnonvarakeskus. Teollisuus- ja energiapuun markkinahakkuut (1000 m³) omistajaryhmittäin.

4.1 Kesähakkuutyöryhmän suositusten toteutuminen ja niiden vaikutus lintukantoihin

Vuonna 2000 julkaistussa kesähakkuutyöryhmän muistiossa työryhmä esitti useita erilaisia toimenpiteitä kesähakkuiden haittojen vähentämiseksi. Linnuston näkökulmasta keskeisimpiä esityksiä olivat puunkorjuun suuntaaminen lisääntymisaikaan mahdollisuuksien mukaan kuivahkoille ja kuiville kankailla sekä hakkuiden välttäminen lintujen tärkeimpään pesimäaikaan touko-kesäkuussa lehdoissa, lehtipuuvaltaisilla lehtomaisilla ja lehtipuuvaltaisilla tuoreilla kankailla, rehevissä korvissa sekä rehevissä rantametsissä. Nämä toimenpiteet ovat osa Metsätehon Metsänkäsittely ja linnusto -oppaan suosituksia. Opas julkaistiin ensi kerran vuonna 2002 ja siitä on julkaistu päivitetty versio vuonna 2020.

Metsätehon vuosien 2022–2024 hakkuukonetietoihin pohjautuvan selvityksen³⁸ mukaan rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä ja korvissa hakkuita on tehty pesimäkaudella keskimäärin noin 7 300 hehtaarilla, mikä on alle 8 prosenttia rehevien lehtipuuvaltaisten metsien ja korpien vuotuisesta hakkuupinta-alasta, joten oppaassa esitetyillä suosituksilla voidaan katsoa olleen merkittävä ohjaava vaikutus. Suomen metsäkeskuksen tekemä vuonna 2024 tehtyihin hakkuisiin perustuva selvityksessä päädyttiin suuruusluokaltaan samankaltaiseen tulokseen³⁹. Pesimäkaudeksi molemmissa selvityksissä määriteltiin Metsätehon Metsänkäsittely ja linnusto -oppaan mukaisesti 15.4.–15.7 Etelä-Suomessa ja 1.5.–31.7 Pohjois-Suomessa. Metsäkeskus on metsävaratiedon perusteella arvioinut, että rehevien lehtipuuvaltaisten metsien ja korpien pinta-ala on yli puoli miljoonaa hehtaaria. Arvioita siitä, kuinka suuri vaikutus lintukantoihin hakkuiden välttämällä pesintäaikana tietyissä linnustoltaan tiheissä metsissä ei ole toistaiseksi käytettävissä.

³⁸ Metsäteho Oy 2025. Hakkuiden ajallinen vaihtelu ja kohdentuminen hakkuukonetiedon perusteella –Pesimäaikaisten hakkuiden näkökulmasta. Metsätehon tulosalvosarja 16/2025. <https://www.metsateho.fi/wp-content/uploads/Tuloskalvosarja-2025-16-hakkuiden-ajallinen-vaihtelu-ja-kohdentuminen-hakkuukonetiedon-perusteella.pdf>

³⁹ Suomen metsäkeskus 2025. Hakkuiden ajankohdan ja kohdistumisen analysointi 15.12.2025.

Kokonaisuutena pesintäaikaisten hakkuiden vaikutuksen suuruusluokkaan vaikuttaa olennaisesti se, kuinka iso osa metsäpinta-alasta hakataan kasvat- tai uudistamishakkuin vuosittain ja kuinka iso osa hakkuista tapahtuu lintujen pesintäaikana. Viime vuosina hakkuita on tehty keskimäärin 3,5 prosentilla metsäalasta. Uudistushakkuista määrästä on ollut 0,8 prosenttia ja kasvatushakkuista 2,7 prosenttia. Tästä edelleen pesintäaikana on viime vuosina tehty Metsätehon selvityksen mukaan 16 prosenttia. Käytännössä hakkuiden piirissä yleisenä lintujen pesintäaikana olisi keskimäärin 0,6 prosenttia metsäpinta-alasta, joka koostuu lintutiheydeltään erityyppisistä metsistä. Keskimääräinen pesivien lintuparien tiheys metsissä on kaksi paria hehtaarilla⁴⁰. Eniten lintupareja pesii rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, jossa pesivien lintujen määrä voi keskimäärin olla yli neljä paria hehtaarilla ja vähiten mäntyvaltaisissa kasvupaikan ravinteisuudeltaan karuissa metsissä, jossa pesii keskimäärin alle yksi pari hehtaarilla⁴¹. Tästä syystä pesintäaikana tehtävistä hakkuista aiheutuvilla pesätuhoilla ei voida olettaa olevan suurta vaikutusta runsaslukuisten metsälintujen kantoihin. Sen sijaan hakkuiden välttäminen lintujen pesintäaikana lintutiheimmissä elinympäristöissä on vähentänyt tuhoutuvien pesien määrää tehokkaimmin pinta-alayksikköä kohden ja täten suosituksilla on ollut myönteinen vaikutus lintukantoihin.

Hakkuiden pesintäaikaisen kohdentamisen lisäksi työryhmä esitti, että suurten petolintujen pesien läheisyydessä ei tule työskennellä huhti-kesäkuun aikana. Useissa metsäsektorin ohjeissa ja suosituksissa, kuten Metsänkäsitely ja linnusto -opas, ja metsänhoidon suositukset ja Metsähallituksen Ympäristöopas, on suuria petolintuja koskevia lajikohtaisia ohjeita, jotka koskevat metsänhoidon toimenpiteiden suorittamista pesien läheisyydessä. Voidaankin olettaa, että kesähakkuutyöryhmän suositukset ovat toteutuneet suurilla petolintuja koskien varsin kattavasti. Tähän on osaltaan vaikuttanut se, että suurten petolintujen pesien sijainti on usein ennakkoon tiedossa, joten ne voidaan ottaa huomioon jo hakkuista suunniteltaessa. Lisäksi tiedossa olevat suurten petolintujen pesätiedot ovat mukana Suomen metsäkeskuksen ja Lupa- ja valvontaviraston (LVV) tiedonvaihtomenettelyssä, jolla varmistetaan, että maanomistajat ja

⁴⁰ Virkkala, R. 2004. Bird species dynamics in a managed southern boreal forest in Finland. *Forest Ecology and Management* 195 (2004) 151–163

⁴¹ Lehtikainen, A., Sirkiä, P., & Tirri, I.-S. 2017. Yleisten metsälintujen runsaus suhteessa elinympäristöjen piirteisiin. *Linnut-vuosikirja*, 2016, Metsälintujen runsaus suhteessa elinympäristöjen piirteisiin.

hakkuuoikeuden haltijat ovat tietoisia hakkuussa huomioitavan pesän olemassaolosta ja tarpeesta välttää pesinnän keskeytymiseen johtavan häiriön syntymistä pesän ympäristössä. Tiedonvaihtomenettelyä ja siihen liittyviä ohjeistuksia petolintujen pesäpuiden huomioimisesta metsänkäsittelyn yhteydessä on kuvattu luvussa 4.7.

Työryhmä esitti myös, että metsälain tarkoittamissa erityisen tärkeissä elinympäristöissä sallitut toimenpiteet tulee ajoittaa pesimäkauden ulkopuolelle. Samoin luonnonsuojelulain suojelluilla luontotyypeillä ja uhanalaisten lajien esiintymispaikoilla mahdollisesti sallittava puiden poisto tulisi yleensä ajoittaa sulan maan kauden ulkopuolelle.

4.2 Metsänkäsittely ja linnusto -opas

Metsätehon Metsänkäsittely ja linnusto -oppaassa on ohjeita ja suosituksia, jotka ohjaavat muun muassa metsänsuunnittelua, kasvatus- ja uudistushakuita, raivauksia, maanmuokkausta ja taimikonhoitoa.⁴² Oppaassa on ohjeita eri metsänkäsittelyn toimenpiteiden rajaamiseen joko ajallisesti tai paikallisesti sekä linnustolle tärkeiden rakennepiirteiden lisäämiseen. Oppaassa on myös laji- ja lajiryhmäkohtaisia toimintaohjeita, jotka koskevat peto- ja kololintuja, metsoa sekä kuukkelia. Toimintaohjeet pitävät sisällään sekä näille lajeille tärkeiden rakennepiirteiden lisäämistä että tiettyjä toimenpiderajoituksia. Metsänkäsittelyn toimenpiteiden rajaamisen osalta oppaassa keskeistä on lintujen pesimäaikaan koskevat suositukset. Oppaan mukaan kasvatus- ja uudistushakuita tulee välttää lintujen pesimäaikana 15.4.–15.7. (Pohjois-Suomessa 1.5.–31.7.) rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä sekä tärkeillä lintualueilla ja lintukosteikoiden lähellä (ei 50 metriä lähempänä). Rehevällä metsällä tarkoitetaan lehtoa, lehtomaista ja tuoretta kangasta tai rehevydeltään vastaavaa turvekangasta. Hakkuut suunnataan tällöin mahdollisuuksien mukaan kuivahkoille ja kuiville kankaille, joissa lajien ja yksilöiden määrä on reheviä metsätyyppejä vähäisempi. Ohjeen mukaan lintujen pesimäaikana karuimmilla metsätyypeillä tulee huomioida muun muassa metso ja huuhkaja. Tunnetuilla ja toimivilla metson soidinpaikoilla tulee välttää hakkuita 15.3.–20.5. (Pohjois-Suomessa 1.4.–20.5.). Lisäksi oppaassa suositellaan

⁴² Metsänkäsittely ja linnusto-opas. <https://puuhuolto.fi/metsankasittely-ja-linnusto/>

välttämään energiapuunkorjuuta ja maanmuokkausta lintujen pesimäaikana 1.5.–30.6.

Oppaan mukaan suurten petolintujen, tiettyjen haukkojen ja pöllöjen pesäpaikkojen läheisyydessä tulee välttää hakkuita ja koneellisia metsätaloustoimia lajien pesintäaikoina. Oppaassa on määritelty maa- ja merikotkalle, kalasääskelle, hiiri-, kana- ja mehiläishaukalle, huuhkajalle sekä varpus- ja helmipöllölle omat pesintäajat ja pesien suojaetäisyydet. Ajankohdat ja suositeltava etäisyys pesästä vaihtelevat lajeittain. Etäisyys pesästä on lajista, suunnitellusta toimenpiteestä ja sen ajankohdasta riippuen 25–1 000 metriä. Ajankohdat osuvat pääasiassa välille 1.5.–31.8. ja lajin ohella siihen voi vaikuttaa pesän maantieteellinen sijainti. Esimerkiksi maakotkan osalta pesintäaika ajoittuu toisin, sillä se on Etelä-Suomessa 1.2.–31.7. ja Pohjois-Suomessa 15.2.–31.7. Oppaassa on myös pesintäajan huomioimiseen liittyvien suositusten lisäksi suosituksia esimerkiksi suurten petolintujen osalta rajata hakkuut muuna kuin pesintäaikana vähintään 50 metrin päähän pesästä.

4.3 Metsänhoidon suositukset

Metsänhoidon suositukset muodostavat kokonaisuuden, joiden avulla tähdätään kokonaiskestävään metsien hoitoon ja käyttöön.⁴³ Metsänhoidon suosituksissa on esitetty luonnonhoitotoimia, joiden avulla linnuston elinolosuhteita parannetaan ja metsänhoidon kielteisiä vaikutuksia linnustoon lievennetään. Suosituksien mukaiset metsälinnuille tärkeät rakennepiirteet, kuten suojavyöhykkeet, tiheiköt, pysty- ja maalahopuut, lehtipuuosuus sekä tekopökkelöt edistävät pesimärauhan säilymistä ja monimuotoisen lajiston turvaamista tarjoamalla linnuille sekä suojaa että ravintoa. Metsänhoidon suosituksissa on lisäksi listattu erityisesti huomioitavia lintuja, joita ovat uhanalaiset (valkoselkätikka, varpuspöllö, huuhkaja, töyhtötiainen, hömötiainen, pyy ja riekko) ja silmälläpidettävät (helmipöllö, lapintiaainen ja kuukkeli) metsälinnut sekä kolo-
pesijät.

Metsänhoidon suositukset sisältävät seuraavat ohjeet metsälintujen turvaamiseksi metsänkäsittelyssä:

⁴³ Tapio (2025). Metsänhoidon suositukset. <https://www.metsanhoidonsuositukses.fi>

- Metsälintujen huomioiminen leimikon suunnittelussa
 - Pyritään suunnittelemaan leimikot siten, että metsätilalla säilyisi myös varttunutta metsää.
 - Kosteat metsät on suositeltavaa rajata joko kokonaan hakkuiden ulkopuolelle tai käsitellä niitä jatkuvan kasvatuksen menetelmin.
- Metsälintujen huomioiminen metsän uudistamisessa
 - Jätetään uudistusalueelle tiheikköjä, joissa myöskään maanpintaa ei muokata.
 - Kierretään havaitut maassa olevat lintujen pesät.
- Metsälintujen huomioiminen taimikonhoidossa
 - Vältetään tarpeetonta taimikon perkausta.
 - Säästetään koivun lisäksi muitakin lehtipuita, kuten haapaa, rai-
taa ja leppiä
- Metsälintujen huomioiminen harvennushakkuissa
 - Säästetään kolopuut ja muut pesäpuut.
 - Ylläpidetään vähintään 10 % lehtipuuosuutta, jos se on kasvu-
paikalla mahdollista.
 - Säästetään kaikki lehtilahopuu ja osa havulahopuustosta.
 - Tehdään tekopötkkelöitä.
 - Suunnitellaan tulevat säästöpuuryhmät ja jätetään ne harventa-
matta. Lintujen kannalta säästöpuuryhmät on hyvä sijoittaa kuvi-
oiden reunoihin, joista niissä on yhteys varttuneempaan met-
sään.
 - Säästetään alikasvosta siellä, missä se ei haittaa näkyvyyttä.
 - Harkitaan kiertoajan pidentämisen mahdollisuutta.
- Metsälintujen huomioiminen uudistushakkuussa
 - Keskitetään säästöpuut ennemmin muutamaan isoon kuin use-
aan pieneen ryhmään.
 - Sijoitetaan säästöpuuryhmät mahdollisuuksien mukaan varttu-
neen metsän viereen.
 - Valitaan säästöpuiksi myös isoja, läpimitaltaan yli 25 cm puita.
 - Säästetään kolopuut ja muut pesäpuut.
 - Säästetään ja varotaan pysty- ja maalahopuuta.
 - Jätetään yksittäisiä isoja säästöpuita tähytyspuiksi linnuille.
 - Säästetään noin 1–2 aarin kokoisia tiheikköjä.
 - Jätetään mahdollisuuksien mukaan vesistöjen läheisyyteen kes-
kimäärin 30 metriä leveät suojavyöhykkeet
- Metsälintujen huomioiminen jatkuvassa kasvatuksessa
 - Säästetään kolopuut ja muut pesäpuut.
 - Ylläpidetään vähintään 10 % lehtipuuosuutta, jos se on kasvu-
paikalla mahdollista.
 - Säästetään kaikki lehtilahopuu ja osa havulahopuusta.
 - Tehdään tekopötkkelöitä.
 - Suunnitellaan tulevat säästöpuuryhmät ja jätetään ne harventa-
matta.

- o Käytetään pienaukkojen ja poimintahakkuiden yhdistelmää.
- Yleisiä metsänkäsittelyn suosituksia kaikkien petolintujen huomioimiseksi
 - o Säästöpuut
 - Myös muiden kuin suurpetolintujen pesäpuut säästetään. Pesäpuiksi sopivat erityisesti isot, tasalatvaiset ja vahvaoksalet mättyt sekä vahvaoksalet kuuset. Jotkin petolinnut voivat rakentaa pesänsä myös isoihin lehtipuihin.
 - Petolintujen pesäpuiden ympärille jätetään lajin vaatima suojavyöhyke.
 - Avohakkuualalle jätetään yksittäisiä isoja tähystyspuita
 - Jätetään lehtipuita havumetsään.
 - Jätetään tulevaisuuden pesäpuita kehittymään.
- Pesäpuiden ympärillä oleva metsä
 - o Pesäpuiden lähistöllä olevaa varttunutta metsää säästetään tai kasvatetaan tavallista pidemmällä kiertoajalla. Erityisesti kanaukka tarvitsee varttunutta kuusimetsää pesinnän onnistumiseksi.
- Tekopesien teko
 - o Monelle lajille sopivien pesäpuiden löytäminen on pesintää eniten rajoittava tekijä. Metsänomistaja voi antaa esimerkiksi paikalliselle lintuseuralle luvan tehdä tekopesän metsäänsä.

4.4 Metsähallituksen ympäristöopas

Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas on metsänhoidon käsikirja valtion monikäyttömetsien hoitoon ja käyttöön.⁴⁴ Oppaassa petolinnut ovat yksi monikäyttömetsien hoidossa huomioonotettavista lajiryhmistä ja siinä yksilöidään lajikohtaiset ohjeet pesien ympärillä toteutettaville toimenpiteille. Ympäristöoppaassa on myös ohjeita metsäkanalintujen huomioimiseksi. Metsäkanalintujen pesintäaika otetaan huomioon maanmuokkauksessa ja löydetty pesät suojellaan muokkauksen yhteydessä. Vuotta nuoremmilla hakkuualoilla hakkuutähteet pyritään keräämään vasta juhannuksen jälkeen kanalintujen pesinnän takia. Mikäli tämä ei ole mahdollista, pesät pyritään paikantamaan ennen korjuun aloitusta.

⁴⁴ Thomssen, P-M., Ahokumpu, M., Hokkanen, Koivistoinen, T. (toim.) ja Koivistoinen, T. 2026: Metsähallitus Metsätalous Oy:n ympäristöopas.

Ympäristöoppaan ohjeet linnuston huomioimiseksi vastaavat merkittävältä osin Metsätehon Linnusto-oppaan ohjeita. Hakkuita vältetään tärkeimpänä pesimäaikana touko-kesäkuussa rehevillä ja lehtipuuvaltaisilla alueilla, rantametsissä ja korvissa. Ympäristöoppas sisältää Metsänkäsittely ja linnusto -oppaan peto-
lintujen lisäksi omat ohjeensa toimimiseen pikkukiljukotkan, kiljukotkan, muutto- ja tunturihaukan pesän läheisyydessä. Oppaat poikkeavat jonkin verran toisistaan myös pesimäaikojen suhteen. Ympäristöoppaassa maa- ja merikotkan sekä sääksen pesimäajat ovat 0,5–2 kuukautta pidemmät.

4.5 Metsäsertifiointi

Metsäsertifiointi on järjestelmä, joka varmistaa riippumattoman arvioinnin perusteella, että metsänhoito ja puunhankinta toteutetaan kestävästi. Suomessa on käytössä FSC- ja PEFC-sertifiointijärjestelmät. Suomen metsistä noin 12 prosenttia on FSC-sertifioituja ja yli 80 prosenttia PEFC-sertifioituja. Metsänhoidon FSC-standardissa on lintujen pesintäaikaisia rajoituksia hakkuisiin. Lehtipuuvaltaisissa rehevissä metsissä (lehto, lehtomainen kangas ja tuore kangas sekä rehevyydeltään vastaavat turvekankaat), korvissa ja vesistöjen suojavyöhykkeillä Etelä-Suomessa hakkuita ei tehdä 1.5.–30.6. ja niitä vältetään 15.4.–30.4. ja 1.7.–15.7. Pohjois-Suomessa hakkuita ei tehdä 15.5.–15.7. ja niitä vältetään 1.5.–14.5. ja 16.7.–31.7. Lisäksi standardin mukaan Suomen kansainvälisesti tärkeillä lintualueilla (IBA-kohteet) hakkuita ei tehdä 15.4.–31.7. sekä Suomen kansainvälisesti, kansallisesti ja maakunnallisesti tärkeisiin lintualueisiin (IBA-, FINIBA- ja MAALI-alueet) kuuluvien lintukosteikkojen (matalat järvet, lammet, merenlahdet, luhdet) läheisyydessä (alle 50 metriä) hakkuita ei tehdä 15.4.–31.7. Molemmissa sertifioinneissa huomioidaan lisäksi linnustolle tärkeät rakennepiirteet, jotka tulee säilyttää metsänkäsittelyn yhteydessä. Näitä ovat mm. kookkaat haavat, kolopuut, kuolleet puut sekä riistatiheiköt.^{45 46}

⁴⁵ FSC Suomi (2021). Suomen FSC-metsänhoidon standardi (FSC-STD-FIN-02-2021). FSC Suomi – Vastuullisen metsähoidon yhdistys ry.

⁴⁶ PEFC Suomi (2022). PEFC FI 1002:2022 Kestävän metsätalouden vaatimukset. PEFC Suomi – Suomen Metsäsertifiointi ry.

4.6 Uhanalaisten lajien esiintymätiedon huomioon ottaminen (Lajiturva)

Uhanalaisten lajien turvaaminen metsätaloudessa -toimintamalli (ns. "uhanalaistoimintamalli") määrittelee lajitiedon hyödyntämisen yhtenäiset käytännöt hakkuiden suunnittelussa ja metsänkäyttöilmoitusten tarkistuksessa. Toimintamalli on valtakunnallinen ja sen laaja-alainen soveltaminen perustuu esimerkiksi PEFC-sertifioinnin kriteeristöön.

Toimintamalli kuvaa metsä- ja ympäristöorganisaatioiden toimintatapoja tilanteissa, joissa metsänkäsittelyä suunnitellaan paikkatietoon merkityn suojellun, uhanalaisen tai silmälläpidettävän lajin tiedossa olevan esiintymän läheisyyteen. Toimintamalliin sisältyy metsäammattilaisen tekemä lajiesiintymätiedon tarkistus, joka liittyy hakkuiden ja muiden toimenpiteiden suunnitteluun. Jos kohteella on toimintamallin lajilistalla olevan lajin esiintymä, ammattilainen huolehtii esiintymää koskevien ratkaisujen suunnittelusta yhteistyössä maanomistajan ja tarvittaessa neuvovan viranomaisen kanssa.

Toimintamalliin kuuluva lajilista määrittelee ne eliölajit, joiden esiintymiä mallin mukaiset menettelyt koskevat. Listalla on kaiken kaikkiaan noin 2600 lajia. Mukaan on pyritty ottamaan lajit, joihin metsänkäsittely voi vaikuttaa ja joiden kantojen tilaa voidaan edistää metsien luonnonhoidon toimenpiteillä. Lintuja listalla on yhteensä 42 lajia. Se pitää sisällään 13 lajia päiväpetolintuja ja pöllöjä sekä 16 muuta metsäisissä elinympäristöissä pesivää lajia, esimerkiksi tiaisia sekä joitakin tikka- ja kanalintulajeja. Lisäksi listalla on 13 lajia suo- ja vesilintulajia, joiden elinympäristöihin talousmetsien toimenpiteillä voidaan merkittävästi vaikuttaa.

Lajitietokeskus luovuttaa näiden lajien esiintymätietoa tehdyn aineistopyynnön pohjalta metsätalouden toimijoille. Osa lintuja koskevista tiedoista on tulkittu julkisuuslain (621/1999) nojalla salassa pidettäviksi. Uhanalaistoimintamalli määrittelee esiintymätietoon reagoinnin sen perusteella, onko laji suojeltu (uhanalainen tai ei-uhanalainen), muu uhanalainen vai silmällä pidettävä. Rauhoitetuista linnuista toimintamallin lajilistalla mukana ovat vain ne uhanalaisuuden arvioinnin uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit, joihin metsätalous vaikuttaa. Lisäksi listalla on mukana kaksi elinvoimaisiksi luokiteltua suurta petolintua, merikotka ja kalasääski, joiden pesäpuiden turvaamista edellytetään luonnonsuojelulaissa.

4.7 Metsänkäyttöilmoituksia koskeva menettely ja ohjeistus

Metsäkeskus ilmoittaa maanomistajalle, metsänkäyttöilmoituksen laatijalle, hakkuuoikeuden haltijalle ja Lupa- ja valvontavirastolle (aik. ELY-keskukselle), jos suuren petolinnun pesäpuun välittömään läheisyyteen on suunniteltu metsänhakkuita.

Sääksisäätiön merikotkatyöryhmä, Helsingin yliopiston Luonnontieteellinen keskusmuseo, ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, LVV, Metsähallitus ja Suomen metsäkeskus ovat laatineet yhteistyössä ohjeistuksen petolintujen pesäpuiden huomioimiseen metsänkäsittelyn yhteydessä. Ohjeistuksessa on määritelty pesimäajat, jolloin laji on erityisen arka häiriölle.

Ohjeistus koskee kaikkia metsätaloustoimenpiteitä suurten petolintujen eli maakotkan, merikotkan ja kalasääsken pesän läheisyydessä, eli esimerkiksi hakkuita, puutavaran kuljetusta, istutusta, taimikon hoitoa ja ojien kunnostusta. Myös melu tai kauempana tapahtuva toiminta paikalla, josta on näköyhteys pesälle, voi aiheuttaa pesinnän keskeytymisen. Ohjeita noudattamalla arvioidaan, että luonnonsuojelulain rauhoitussäännökset tulevat huomioitua.

Ohjeet on laadittu maanomistajalle, metsänkäyttöilmoituksen laatijalle, hakkuuoikeuden haltijalle tilanteeseen, jossa suuren petolinnun pesäpuun välittömään läheisyyteen on suunniteltu metsänhakkuita. Metsäkeskus lähettää ohjeet näille tahoille, kun tiedossa oleva suuren petolinnun pesä on tietyllä etäisyydellä metsänkäyttöilmoitusalueesta.

Ohjeen mukaan metsänkäsittelytoimenpiteissä otetaan huomioon kaksi vyöhykettä (suojavyöhyke ja häiriövyöhyke) pesän ympärillä. Esimerkiksi merikotkalla suojavyöhykkeen säde on noin 50 metriä pesästä ja häiriövyöhykkeen 500 metriä. Ohjeen mukaan vähintään noin 50 m säteellä merikotkan pesästä ei tule tehdä mitään metsänkäsittelytoimenpiteitä. Lisäksi pesimäaikana 1.2.–31.7. on vältettävä kaikkea häiriötä 500 metrin (häiriövyöhyke) etäisyydellä pesästä. Pesimäajan ulkopuolella voidaan metsää käsitellä häiriövyöhykkeellä. Metsätalouden toimijat noudattavat lähtökohtaisesti viranomaisten antamia ohjeita. Ohjeistus vaikuttaa merkittävästi metsätalouden toimintakäytäntöihin erityisesti tiheän merikotkakannan alueella lounaisrannikolla ja saaristossa.

5 Nykytilan yhteenveto

Lintujen – kuten muunkin eliöstön – kannalta alueemme luontaisten puulajien muodostamien metsiköiden kasvattaminen on kaikkien talousmetsien monimuotoisuutta lisäävien toimien perusta. Metsätalouden käytäntöjä ohjaaviin säädöksiin, ohjeisiin, suosituksiin ja metsäsertifiointikriteereihin sisältyy runsaasti talousmetsien luonnonhoidon toimia, joita ei tehdä nimenomaisesti lintujen vuoksi, mutta jotka tukevat myös lintukantojen suojelua. Tämän lisäksi käytössä on varsinaisesti lintuja koskevia vaatimuksia, ohjeita ja suosituksia.

Kaikkien lintujen osalta pesimäaikaan koskevat ohjeet ja suositukset on suunnattu ohjaamaan pesimäaikaisia hakkuita arvokkaimpien pesimäelinympäristöjen ulkopuolelle. Hakkuutilastojen valossa näillä on selvä toimintaa ohjaava vaikutus.^{47 48} FSC-sertifioituissa metsissä kohdentaminen on kategorista ja sisältyy sertifiointin vaatimuksiin. Pesimäaikaiset rajoitteet koskevat reheviä lehtipuuvaltaisia metsiä, korpia sekä rantametsiä. Näin ollen ne palvelevat erityisesti kyseisiä paikkoja elinympäristöinänsä pitäviä hyönteissyöjälintuja, tikkoja ja muita kolopesijöitä mutta myös sekametsien yleislintuja.

Petolinnuille ja metsolle on tarjolla lajikohtaista ohjeistusta, joka koskee pesimäajan huomioimista ja pesien suojaetäisyyksiä. Viranomaisohjeistus rajoittaa toimintaa suurten petolintujen pesäpuiden suoja- ja häiriövyöhykkeillä.

Metsänhoidon suositukset sisältävät lintujen huomioon ottamiseen liittyviä työ-lajikohtaisia ohjeita, joiden toteuttaminen parantaa lintujen elinympäristöjen laatua talousmetsissä kokonaisvaltaisesti. Ohjeet liittyvät muun muassa ravinnon saannin parantamiseen, suojaa tarjoavien rakennepiirteiden säilyttämiseen sekä pesintään soveltuvien puiden säästämiseen. Suosituksissa korostuvat muun muassa säästöpuiden, lehtipuuosuuden, lahopuun, tekopökökkelöiden ja tiheikköjen jättäminen sekä pesäpuiden säilyttäminen kaikissa metsänkäsittelyvaiheissa. Näiden rakennepiirteiden lisääminen tukee sekä kolopesijöitä että vaateliaampia metsälajeja.

⁴⁷ Metsäteho 2025. Hakkuiden ajallinen vaihtelu ja kohdentuminen hakkuukonetiedon perusteella –Pesimäaikaisten hakkuiden näkökulmasta.

⁴⁸ Metsäkeskus 2025: Hakkuiden ajankohdan ja kohdistumisen analysointi. 10.12.2025

Kokonaisuutena nykyiset talousmetsien luonnonhoidon käytännöt sisältävät useita lintujen kannalta tärkeiden rakennepiirteiden lisääntymistä edistäviä toimia, jotka vaikuttavat lintukantoihin suotuisasti pitkällä aikavälillä. Niiden käytännön vaikutuksia talousmetsissä ovat esimerkiksi pesäkolojen saatavuuden, pedoilta suojautumisen sekä ympärivuotisen ravinnon saatavuuden parantaminen ja pesimäaikaisen häiriön väheneminen. Luonnonhoidon käytäntöjen vaikutuksen suuruudesta ei kuitenkaan ole käytettävissä kokonaisarviota.

Lintukantojen suojelun kannalta kehittämisen mahdollisuuksia on löydetty muun muassa nykyisten käytäntöjen tason parantamisella, esimerkiksi lisäämällä lehtipuiden, kolopuiden ja pystyyn kuolleiden puiden määrää. Näillä toimilla voidaan parantaa lähes neljäkymmenen kolopesijälintulajin lisääntymismahdollisuuksia talousmetsissä.

Myös lajien esiintymätiedon käytettävyyteen, ajantasaisuuteen, siirtymiseen ja hyödyntämiseen liittyy kehittämistarpeita.

Joidenkin lintulajien ja metsätalouden yhteensovittamista haastaa metsätaloustoimien kuvio- ja leimikkokohtainen suunnittelu sekä samanaikainen tarve tarkastella metsiä laajempina kokonaisuuksina, esimerkiksi tietyn kehitysvaiheen metsien jatkumon turvaamiseksi. Tämä edellyttää myös kuviotasoa laajempaa suunnittelua sekä mahdollisesti myös maanomistajien yhteistyötä. Yksittäistä kuviota laajempaa tarkastelua on tehty esimerkiksi metson soidinalueiden ja kuukkelin elinalueiden käsittelysuunnittelussa, joissa pyritään saavuttamaan esimerkiksi tietty jatkuvan peitteisyyden taso.

Linnuston huomioimisen käytäntöjä voi tarkastella lintudirektiivin velvoitteiden näkökulmasta. Direktiivi kieltää lintujen tahallisen tappamisen, pesien ja munien tahallisen tuhoamisen sekä pesimäaikaisen tahallisen häirinnän. Tässä tarkastelussa tahallisen häirinnän ehkäisemisen toimenpiteet niillä lajeilla, joille häirinnällä voi olla merkittävä vaikutus lintukantoihin, kuten petolinnuilla, ovat laajasti kuvattuna eri ohjeissa ja kriteereissä.

Lintujen tahallisen tappamisen sekä pesien ja munien tahallisen tuhoamisen kannalta ohjeissa ja suosituksissa merkityksellistä sisältöä ovat sekä pesimäaikojen huomioon ottamista että luonnonhoidon keinoja koskevat suositukset. Suositusten sisältämät suojavyöhykkeiden käsittelyä säästöpuuryhmien ja

suojatiheikköjen jättämistä koskevat ohjeet lisäävät pesien säästymistä hakkuissa ja metsänhoitotöissä. Keinojen käyttö on hyvin vakiintunutta ja ne ovat tärkeä osa suosituksia ja sertifiointikriteerejä.

Nykyiset pesien tahallisen tuhoamisen kieltoon suoraan liittyvät suositukset ja säädökset koskevat lähinnä petolintujen pesäpuiden säästämistä. Metsien käsittelyn informaatio-ohjauksesta puuttuu kaikkia metsänhoito- ja hakkuutoimia koskeva selkeä viesti siitä, että hakkuun tai hoitotyön yhteydessä tiedossa olevien tai toteutuksessa havaittavien pesien tahallinen hävittäminen on pesimäaikana kiellettyä ja kaikki pesät on säästettävä. Esimerkiksi Metsätehon linnusto-oppaassa, ainoastaan maanmuokkausta koskevissa ohjeissa todetaan, että työn aikana havaitut pesät kierretään, jos muokkausta pesimäaikana ei voida välttää. Vastaava toteamus voitaisiin ja tulisi lintudirektiivin valossa ulottaa koskemaan kaikkea toimintaa.

6 Lainsäädäntö

6.1 Lintudirektiivi ja EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Lintudirektiivi

Lintudirektiivi koskee kaikkien Euroopan unionin jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella luonnonvaraisina elävien lintulajien suojelua. Direktiivin tavoitteena on näiden lajien suojelu, hoitaminen ja sääntely. Lisäksi direktiivi sisältää säännökset kyseisten lajien hyödyntämisestä. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon. Lintukantojen tavoiteltu suojelun taso käy välillisesti ilmi lintudirektiivin johdanto-osan kymmenennestä perustelukappaleesta, missä metsästyksen sallimisen osalta viitataan lajien kantojen tyydyttävään tasoon. Lintudirektiivissä tätä tyydyttävää tasoa ei tarkemmin määritellä.

Lintudirektiivin yleinen lähtökohta on kaikkien jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella luonnonvaraisina esiintyvien lintujen suojelu. Tarkempia säännöksiä annetaan direktiivin liitteissä luetelluista lintulajeista, kuten esimerkiksi lajeista, joiden elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin (LIITE I) kaikissa jäsenvaltioissa metsästettävistä lajeista (liite II A) ja tietyissä jäsenvaltioissa metsästettävistä lajeista (liite II B).

Lintudirektiivin 5 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava suojelujärjestelmän luomiseksi tarvittavat toimenpiteet, joilla kielletään muun muassa lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen (a alakohta), pesien ja munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen (b alakohta) sekä lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin (d alakohta). Jäsenvaltioiden on luotava yleinen, kaikki lintulajit kattava suojelujärjestelmä. Suomessa lintulajien rauhoituksesta säädetään luonnonsuojelulain 8 luvussa siltä osin,

kun lintulajit eivät kuulu metsästyslain 5 §:n soveltamisalaan. Metsästyslaissa annetaan lintudirektiivin täytäntöönpanoa koskevat säännökset riista- ja rauhoittamattomien lintulajien osalta.

EU:n tuomioistuimen ratkaisu Voore Mets ja Lemeks Põlva

Unionin tuomioistuin antoi 1.8.2025 ratkaisun (Voore Mets ja Lemeks Põlva, C-784/23, jäljempänä Voore Mets -ratkaisu), joka koskee lintudirektiiviä ja pesintäaikaisia metsänhakkuita. Kyseessä oli virolaisen tuomioistuimen Riigikohusin unionin tuomioistuimelle esittämä ennakkoratkaisupyyntö. Ratkaisussa täsmennetään EU:n lintudirektiivin 5 artiklan tulkintaa erityisesti liittyen artiklassa tarkoitettuun tahallisuuteen ja toisaalta pesintäaikaisiin metsänhakkuihin. Merkittävää on se, että ennen kyseistä unionin tuomioistuimen ratkaisua lintudirektiivin tahallisuuden käsitteestä ei oikeuskäytännössä oltu nimenomaisesti lausuttu.

Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys ja siihen tuomioistuimen antama vastaus koskevat yleisesti 5 artiklan tulkintaa eikä niiden yhteydessä yksilöidä mitään nimenomaista toimintaa tai sektoriesimerkkejä. Ratkaisussa ensinnäkin vahvistetaan, että lintudirektiivin 5 artiklassa säädettyjä kieltoja sovelletaan kaikkiin lintulajeihin. Ratkaisun kohdassa 45 todetaan, että 5 artiklassa säädettyjä kieltoja sovelletaan kaikkiin luonnonvaraisina eläviin lintulajeihin jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, johon perussopimuksia sovelletaan, eikä kieltojen soveltamista ole näin ollen rajattu tiettyihin konkreettisiin lintulajeihin tai lajeihin, jotka ovat uhanalaisia jollakin tasolla tai joiden kannat pienenevät pitkällä aikavälillä. Tämä oli jo aiemmin linjattu myös unionin tuomioistuimen antamassa Skydda Skogen -ratkaisussa (tuomio 4.3.2021, Förningen Skydda Skogen, yhdistetyt asiat C-473/19 ja C-474/19, EU:C:2021:166). Tämän voidaan arvioida osaltaan vahvistavan lintudirektiivin 5 artiklan suojelujärjestelmän luonnetta yleisenä, nimenomaan kaikkia jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella luonnonvaraisina esiintyviä lintulajeja koskevana järjestelmänä.

Toisekseen Voore Mets -ratkaisussa linjataan tahallisuudesta. Ratkaisun 46 kohdassa viitataan sen osalta Skydda Skogen -ratkaisuun. Lisäksi ratkaisun 47 kohdassa todetaan, että 5 artiklassa esiintyvää tahallisuuden käsitettä on tulkittava samalla tavoin kuin unionin tuomioistuin on kyseistä käsitettä tulkin-

nut luontodirektiivin 12 artiklan yhteydessä. Ratkaisun 49 kohdan mukaan lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan paitsi ihmisen toimintaan, jonka tarkoituksena on lintujen pyydystäminen, tappaminen ja häirintä taikka niiden pesien tai munien tuhoaminen tai vahingoittaminen, myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole tällaista tarkoitusta, mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta.

Ratkaisussa tahallisuutta ei ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen käsittelyn yhteydessä yksilöidä liittyväksi mihinkään tiettyyn toimintaan tai sektoriin. Näin ollen tahallisuuden määrittelyn voidaan katsoa koskevan kaikkea sellaista ihmistoimintaa, jonka tarkoituksena ei ole esimerkiksi tappaminen tai tuhoaminen, mutta joka sisältää hyväksynnän tällaisen mahdollisuudesta. Tällainen toiminta on mahdollista ymmärtää hyvin laajasti.

Kolmanneksi ratkaisussa arvioidaan ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen kohdalla lintudirektiivin 5 artiklan d alakohdassa säädetyn tahallisen häirinnän kiellon soveltamista. Ratkaisun 50 kohdassa todetaan, että kyseistä kieltoa sovelletaan, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi lintudirektiivin tavoitteisiin. Toisaalta todetaan myös, että 5 artiklan a ja b alakohtien kieltojen kohdalla kyseisestä edellytyksestä ei säädetä. Ratkaisun 51 kohdassa on todettu tarkemmin, mitä tavoitteella tarkoitetaan. Sen osalta viitataan direktiivin 1 ja 2 artiklaan sekä johdanto-osan kolmanteen, viidenteen, seitsemänteen, kahdeksanteen ja kymmenenteen perustelukappaleeseen. Tavoitteisiin liittyen lintukantojen tason osalta ratkaisussa viitataan lintukantojen tyydyttävään tasoon. Ratkaisun 51 kohdan mukaan direktiivin 5 artiklan d alakohdan sanamuotoa ”jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi [lintudirektiivin] tavoitteisiin” on ”edellä mainitut säännökset huomioiden tulkittava siten, että häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana on kiellettävä sikäli kuin sillä olisi merkittävä vaikutus kyseisten lintulajien kantojen ylläpitämistä tyydyttävällä tasolla taikka niiden saattamista kyseiselle tasolle koskevaan tavoitteeseen”. Näin ollen muussa tapauksessa häirinnän kiello ei tule sovellettavaksi.

Toisen ja kolmannen ennakkoratkaisukysymyksen tuomioistuin käsitteli yhdessä, ja ne koskevat lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohtia sekä metsänhakkuita. Kysymykset liittyivät siihen, onko lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohtaa tulkittava siten, että kun eri lintuja koskevien tieteellisten tietojen ja

niiden tarkkailun perusteella voidaan katsoa, että metsässä, jossa suunnitellaan puiden täysimääräistä hakkuuta (päätehakkuu) tai niiden osittaista hakkuuta (harvennushakkuu), pesii noin kymmenen lintuparia hehtaaria kohti eikä ole osoitettu, että hakkuualueella pesisi lintulajeja, joiden suojelun taso on epäsuotuisa, tällaisten hakkuiden suorittaminen lintujen lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana kuuluu kyseisessä säännöksessä säädettyjen kieltojen soveltamisalaan.

Tuomioistuin katsoo ratkaisun 60. kohdassa, että kun hehtaaria kohti pesii noin kymmenen lintuparia metsässä, johon on tarkoitus kohdistaa hakkuutoimi, pääte- ja harvennushakkuiden suorittaminen tällaisessa metsässä lintujen lisääntymis- ja jälkeläisten kasvatusaikana merkitsee sen mahdollisuuden hyväksymistä, että lintuja tapetaan tai niitä häiritään kyseisellä ajanjaksolla taikka että niiden pesiä tai munia tuhotaan tai vahingoitetaan. Tuomioistuin katsoo, että kyseisessä ratkaisussa tarkoitetut hakkuutoimet kuuluvat tuomion lintudirektiivin 5 artiklan a ja b alakohdassa säädettyjen kieltojen soveltamisalaan ja – sikäli kuin häirintä vaikuttaa merkittävästi direktiivin tavoitteeseen ylläpitää kyseisten lintulajien kannat tyydyttävällä tasolla taikka saattaa ne tälle tasolle – sen 5 artiklan d alakohdassa säädetyn kiellon soveltamisalaan. Ennakkoratkaisukysymyksissä 2 ja 3 viitattiin metsään, jossa lintuja koskevien tieteellisten tietojen ja tarkkailun perusteella voitiin päätellä, että metsässä pesii noin 10 lintuparia hehtaaria kohden. Tuomioistuin vastaa vain esitettyihin kysymyksiin ja on muotoillut vastauksen koskemaan metsää, jossa pesii noin 10 lintuparia hehtaaria kohden. Tuomioistuimen ratkaisusta ei voida tehdä johtopäätöksiä siitä, miten säännöstä tulkittaisiin tilanteessa, jossa metsässä pesisi alle kymmenen lintuparia hehtaaria kohden.

Ratkaisun 61 kohdassa viitataan SEUT 191 artiklan 2 kohdassa määrättyyn ennalta varautumisen periaatteeseen ja todetaan lintujen määrän arvioinnista. Tuomioistuimen mukaan ”ei vaikuta perusteettomalta perustaa toteamusta tietyn lintuparimäärän pesimisestä hehtaaria kohti eri lintuja koskeviin tieteellisiin tietoihin ja niiden tarkkailuun, kuten metsätyyppiin ja metsän ikään sekä tiettyjen yksilöiden tunnistamiseen asianomaisten alueiden katselmuksen yhteydessä”. Tuomioistuin ei täsmennä, miten metsätyyppejä tai metsän ikää tulisi arvioida taikka mitä alueen katselmuksella käytännössä tarkoitetaan. Tuomioistuin ei ratkaisussaan tee eroa pääte- ja harvennushakkuun suorittamisen välillä direktiivin 5 artiklan tulkinnassa vaan käsittelee niitä yhtenä kokonaisu-

tena, vaikka ennakkoratkaisupyyntöissä oli ensimmäistä kysymystä lukuun ottamatta esitetty kysymykset erikseen päätehakkuun ja harvennushakkuun osalta.

Muu EU:n tuomioistuimen oikeuskäytäntö

Unionin tuomioistuin on ennen Voore Mets -ratkaisua ottanut kantaa tahallisuuteen luontodirektiivin soveltamiseen liittyen. Tahallisuutta on arvioitu merikilpikonnien häirintää koskevassa tapauksessa vuodelta 2002 (tuomio 30.1.2002, komissio v. Kreikka, C-103/00, ECLI:EU:C:2002:60). Samoin luontodirektiivissä tarkoitettua tahallisuutta on arvioitu saukkoja koskevassa tapauksessa vuodelta 2006 (tuomio 18.5.2006, komissio v. Espanja, C-221/04, ECLI:EU:C:2006:329). Tahallisuutta käsiteltiin luontodirektiivin kannalta myös tapauksessa, joka liittyi metsätalouden harjoittamiseen Ruotsissa (tuomio 4.3.2021, Föreningen Skydda Skogen, yhdistetyt asiat C-473/19 ja C-474/19, ECLI:EU:C:2021:166).

Helmikuussa 2026 unionin tuomioistuin antoi ratkaisun, joka koskee lintudirektiivissä säädettyä tahallisen häirinnän kieltoa (tuomio 26.2.2026, VIRUS ym., C-131/24, ECLI:EU:C:2026:109). Tapaus liittyi maantien rakentamista koskevaan hankkeeseen. Lisäksi unionin tuomioistuin on 2.3.2023 antamassaan jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeneessa asiassa (tuomio 2.3.2023, komissio v. Puola, C-432/21, ECLI:EU:C:2023:169) viitannut lintudirektiiviin ja muun muassa sen 5 artiklaan.

6.2 Kansallinen lainsäädäntö

Metsälaki

Metsälaissa (1093/1996) säädetään metsän hoitamisesta ja käyttämisestä sellaisella alueella, joka luetaan metsätalousmaaksi. Lain 1 §:n mukaan tarkoituksena on edistää metsien taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää hoitoa ja käyttöä siten, että metsät antavat kestävästi hyvän tuoton samalla, kun niiden biologinen monimuotoisuus säilytetään. Metsälaissa asetetaan metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset liittyen muun muassa puun korjuuseen, metsän uudistamiseen ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamiseen.

Metsälain 2 §:n 2 momentin mukaan metsän hoitamisessa ja käyttämisessä on metsälain lisäksi noudatettava, mitä muinaismuistolain (295/1963) 1, 4, 5 ja 13–16 §:ssä, luonnonsuojelulain 4, 16, 70, 73, 74, 76–79, 81–83, 85, 104, 124, 125 ja 127 §:ssä sekä 5–7 ja 10 luvussa, sekä muussa laissa säädetään.

Metsälakia ehdotettiin täydennettäväksi uudella linnuston huomioon ottamista koskevalla sääntelyllä (HE 30/2026 vp). Metsälain muutokset tulivat voimaan 1.6.2026. Metsälakiin lisättiin uusi 10 c §, joka koskee linnuston suojelua ja huomioon ottamista metsänhakkuissa ja muussa metsänkäsittelyssä. Metsän hoitamiseksi ja käyttämiseksi asetettiin velvoitteita ja rajoituksia, jotta lintudirektiivin velvoitteet tulevat asianmukaisesti otetuksi huomioon. Velvoitteet liittyvät käsittelyalueen linnuston arviointiin sekä arvioinnin perusteella tehtäviin ennalta ehkäiseviin toimenpiteisiin. Puunkorjuu on kiellettyä alueilla, joilla on runsaasti lintuja eli rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä sekä korvissa ja rantametsissä laissa määriteltynä aikoina lintujen pesinnän turvaamiseksi. Reheville lehtipuuvaltaisille metsille ja korville on määriteltävä vähimmäispinta-alaksi 0,5 hehtaaria ja uuden ajouran tekeminen on mahdollista tietyin edellytyksin. Käytännössä edellä mainitut puunkorjuun rajoitukset vastaavat merkittävässä määrin metsäalalla laadittuja jo olemassa olevia metsänkäsittelyä ja linnustoa koskevia suosituksia.

Metsälaissa säädetään myös siitä, millaisilla toimenpiteillä yksittäisiä pesiä suojellaan käytännössä. Jos metsänkäsittelyalueella havaitaan suunnitteluvaiheessa tai metsän hoitamiseen ja käyttämiseen liittyvien toimenpiteiden yhteydessä linnunpesä, jossa pesintä on käynnissä, on toimenpiteet toteutettava niin, että pesää ei vahingoiteta. Lisäksi pesintäaikana tehtävässä hakkuussa metsänhakkuun toteuttajaa veloitetaan säästämään edellisen puusukupolven isot haavat, kolopuut ja pystylahopuut riippumatta siitä havaitaanko niissä pesiä. Harvalukuiset petolinnut tarvitsevat pesinnän onnistumiseksi erityistä suojaa. Tämän vuoksi metsän hoitaminen ja käyttäminen on kiellettyä harvalukuisen petolintujen pesien läheisyydessä, jos siitä voi aiheutua sellaista häirintää, joka johtaa pesinnän keskeytymiseen.

Lisäksi Suomen metsäkeskukselle on lisätty velvollisuus ilmoittaa maanomistajalle, tiedossaan olevalle maanomistajan edustajalle ja hakkuuoikeuden haltijalle, jos metsänkäyttöilmoituksen alueella on sen tiedossa oleva rehevä leh-

tipuuvaltainen metsä, korpi tai rantametsä eli alue, jossa ei laissa määritellyinä ajanjaksoina saa tehdä puunkorjuuta. Myös metsälain seuraamussääntelyä on täydennetty.

Metsälakiin on lisätty myös salassa pidettävien lintuja koskevien tietojen saamiseen liittyvä säännös. Sen nojalla Suomen metsäkeskuksella on oikeus luovuttaa asianosaiselle maanomistajalle ja hakkuuoikeuden haltijalla sekä näiden lukuun toimiville lintujen suojelussa välttämätön salassa pidettävä tieto jo metsien hoitoa ja käyttöä suunniteltaessa, eikä vasta metsänkäyttöilmoituksen tekemisen jälkeen. Samassa yhteydessä muutettiin Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia siten, että salassa pidettävän lajitiedon luovuttaminen on mahdollista digitaalisena palvelun ja teknisen rajapinnan avulla (Metsään.fi). Tältä osin laissa on siirtymäsäännös, jonka mukaan Metsäkeskus luovuttaa salassa pidettäviä tietoja digitaalisen palvelun ja teknisen rajapinnan avulla kuitenkin vasta 18 kuukauden kuluttua tämän lain voimaantulosta.

Luonnonsuojelulaki

Uusi luonnonsuojelulaki (9/2023) tuli voimaan 1.6.2023. Luonnonsuojelulain tavoitteena on muun muassa luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen, luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen sekä luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävä käytön tukeminen. Luonnonsuojelulakia sovelletaan luonnon ja maiseman suojeluun ja hoitoon.

Luonnonsuojelulain säännökset, jotka liittyvät eliölajien rauhoittamiseen, koskevat myös talouskäytössä olevia alueita, kuten metsätalousalueita. Edellä todusti metsälaissa on viittaussäännös luonnonsuojelulain niihin säännöksiin, joita on noudatettava metsälain 2 §:n 2 momentin mukaan metsän hoitamisessa ja käyttämisessä metsälain lisäksi. Viittaussäännöksen mukaan näitä ovat muun muassa luonnonsuojelulain lajien suojelua koskevan luvun 70, 73, 74, 76–79, 81–83 ja 85 §:t.

Luonnonsuojelulain 8 luvussa säädetään eliölajien suojelusta. Lain 68 §:n mukaan 8 luvun säännöksiä sovelletaan lintuihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä mainittuja riistalintuja ja rauhoittamattomia lintuja. Lain 69 §:n mukaan lain 8 luvun soveltamisalaan kuuluvat linnut ja nisäkkäät sekä matelijat ja sammakkoeläimet ovat rauhoitettuja.

Lain 70 §:ssä säädetään rauhoitettuihin eläinlajeihin liittyvistä kielloista, joilla pannaan kansallisesti täytäntöön lintudirektiivin 5 artiklan ja luontodirektiivin 12 artiklan kiellot. Lain 70 §:n 1 momentin mukaan kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien: 1) yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen; 2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; 3) yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla. Luonnonsuojelulain 70 §:n 3 momentin mukaan pesän vahingoittaminen on kiellettyä lisääntymiskauden ulkopuolella vain, jos kyse on eläimen tekemästä pesästä, jota se käyttää toistuvasti.

Lintujen suojelun kannalta merkityksellinen säännös on myös luonnonsuojelulain 73 §, jossa säädetään suurten petolintujen pesäpuiden suojelusta. Pykälän 1 momentin mukaan maakotkan, merikotkan, kiljukotkan, pikkukiljukotkan tai sääksen pesäpuu, jossa oleva pesä on toistuvasti käytössä ja selvästi nähtävissä, on rauhoitettu. Edelleen pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen pesäpuiden sijaintitietoja ylläpidetään luonnonsuojelun tietojärjestelmässä. Mainittu säännös oli voimassa myös aiemmassa, vuoden 1996 luonnonsuojelulaissa. Säännös sisältyi silloiseen 39 §:n eläinlajien rauhoitus-säännökseen ja se siirrettiin lainuudistuksessa omaksi pykäläkseen. Samalla pykälän sanamuotoja täsmennettiin siten, että siinä yksilöidään suuret petolinnut ja tarkennetaan, että pesäpuun on oltava toistuvasti käytössä. Hallituksen esityksessä todetaan, että pesät ovat kooltaan suuria, joten ne ovat käytännössä useimmiten myös selvästi nähtävissä. Suurilla petolinnuilla on tyypillisesti vaihtopesiä, joita ne käyttävät toistuvasti, mutta eivät säännöllisellä vuosirytmillä. Tiedossa olevia petolintujen pesäpuiden paikkatietoja käytetään laajasti muun muassa metsätaloustoiminnassa (HE 76/2022 vp., s. 212).

Luonnonsuojelulain 82 §:ssä säädetään yleispoikkeuksesta eläin- ja kasvilajien 70 ja 74 §:ssä säädettyihin rauhoitussäännöksiin. Pykälän mukaan aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamista tai häiritsemistä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Luonnonsuojelulakia ehdotettiin täydennettäväksi lintujen häirintäkiellon toimeenpanoa selkeyttävillä säännöksillä (HE 30/2026 vp). Ehdotettu muutos tuli

voimaan 1.6.2026. Luonnonsuojelulakia muutettiin siten, että lintujen tahallista häirintää koskeva kielto ei estä maa- ja metsätaloutta tai alueen käyttämistä tavanomaiseen rakennustoimintaan ja rakennusten ja laitteiden käyttöä tarkoituksensa mukaisesti, ellei siitä aiheudu merkittävää haittaa lintukantojen tyydyttävän tilan saavuttamiselle tai ylläpitämiselle. Merkittävä vaikutus voi syntyä, kun maa- ja metsätaloudesta ja rakentamisesta syntyvä häiriö kohdistuu harvalukuisiin ja uhanalaisiin tai harvalukuisiin ja häiriölle alttiisiin lajeihin. Näihin lajeihin kuuluvat useat harvalukuiset petolinnut, kuten maakotka ja merikotka. Lintulajien yksilöiden tarkoitukselliseen häirintään edellytetään edelleen haettavan luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupaa.

Lisäksi luonnonsuojelulain 120 §:ään lisättiin samanlainen tietojensaantioikeutta koskeva säännös kuin metsälakiin. Säännöksen nojalla maanomistajalla, hakkuuoikeuden haltijalla ja sillä, joka niiden lukuun suunnittelee tai toteuttaa metsien hoitoon ja käyttöön liittyviä toimenpiteitä, on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada luonnonsuojelun tietojärjestelmästä tiedot, jotka ovat välttämättömiä metsälain 10 c §:ssä säädetyn huomioon ottamiseksi toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Metsästyslaki

Metsästyslaissa säädetään riistalintujen ja rauhoittamattomien lintujen osalta lintudirektiivin 5 artiklan velvoitteista. Metsästyslaissa ja sen nojalla säädetään linnuille nimenomaisia rauhoitusaikoja. Metsästyslain 37 §:n 1 momentin mukaan, jos riistaeläimen kannan säilymisen tai riistaeläinlajin häiritsemättömän lisääntymisen turvaaminen sitä edellyttää, riistaeläinlaji on rauhoitettava määräjaksi tai toistaiseksi. Rauhoitettavista riistaeläinlajeista ja niiden rauhoitusajoista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Edelleen momentissa säädetään, että rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästä tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia saa häiritä. Rauhoittamattomista linnuista säädetään puolestaan metsästyslain 50 §:n 2 momentissa ja sen nojalla annettussa valtioneuvoston asetuksessa. Metsästyslain säännösten rikkomisesta säädetään lain 75 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta vahingoittaa riistaeläintä tai häiritsee sen soidinta, pesintää tai poikasia 37 §:n 1 momentin nojalla annetulla asetuksella säädettyä rauhoitusaikana, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, metsästyslain säännösten rikkomisesta sakkoon. Samoin 75 §:n 1 momentin nojalla voidaan tuomita se, joka luvatta pyydystää tai tappaa

rauhottamattoman eläimen vastoin 50 §:n nojalla annetun asetuksen säännöstä.

7 Työryhmän ehdotukset

7.1 Linnuston arviointi ja ennalta ehkäisevät toimenpiteet

Vaikka lintujen huomioon ottamiseen liittyviä käytäntöjä sisältyy jo nykyisellään vapaaehtoiisiin ohjeisiin ja suosituksiin, linnuston huomiointiin liittyvää ohjeistusta on tarve edelleen kehittää.

Erityisen tärkeää on kehittää pesien havaitsemista parantavia suunnittelu- ja toteutuskäytäntöjä. Tämä on erityisen tärkeää sen vuoksi, että käytössä olevien pesien havaitseminen on edellytys sille, että pesien vahingoittaminen voidaan estää metsätalouden toimenpiteiden yhteydessä. Metsäammattilaisille ja metsänomistajille suunnattujen ohjeiden tasolla pesien havaitsemiseen ei ole kiinnitetty laajemmin huomiota. Havaitsemista tukevan ohjeistuksen kehittämisen olisikin yksi keino lisätä pesien havaitsemista ja säästämistä metsätaloustoimissa. Pesien havainnointia on painotettu myöskin metsälain uudistamisen yhteydessä.

Mikäli lintujen pesien havaitsemisohjeistusta lähdetään kehittämään, keskeisenä tavoitteena tulisi olla, että lisätään metsänomistajien ja metsäammattilaisten valmiuksia tunnistaa ja huomioida todennäköisiä pesäpaikkoja sekä lintujen pesiä metsänkäytön suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä. Havaitsemisohjeella voitaisiin tukea pesimäaikaista metsänkäsittelyn suunnittelua ja toteutusta, antaa suunnittelijoille ja toteuttajille konkreettisia työkaluja pesien havaitsemiseen paikkatiedon pohjalta sekä maastossa. Lisäksi ohjeen avulla voitaisiin viestiä erityisesti metsälain 10 c §:n velvoitteesta, joka kieltää pesän vahingoittamisen käynnissä olevilla pesinnöillä sekä harvalukuisten petolintujen pesinnän keskeytymiseen johtavan häirinnän.

Ohjeen kohderyhmänä olisivat kaikki metsässä työtä tekevät, kuten leimikon suunnittelijat, metsäkoneenkuljettajat, maanmuokkaajat, metsurit ja omatoimiset metsänomistajat.

Lintujen pesien havaitsemiseen liittyvän sisällön lisäksi ohjeessa tulisi kuvata linnuston huomioimiseen liittyviä olennaisia toimenpiteitä kohderyhmittäin siten, että eri toimijat (esim. omatoiminen metsänomistaja, maanmuokkaaja, hakkuu- ja ajokoneen kuljettaja sekä suunnittelija) pystyvät tunnistamaan oman roolinsa ja tehtävänsä linnuston huomioimisessa metsänkäsittelyssä. Ohjeessa tulisi kuvata käytännönläheisellä tavalla, mitä lainsäädännössä kuvattuun ennakoarviointiin ja ennaltaehkäisevien toimiin liittyy tyypillisimpien metsähoidon ja käytön tilanteiden yhteydessä osana metsätalouden normaa- leja toimintaprosesseja. Ohjeen sisältö tulisi sovittaa myös yhteen Suomen metsäkeskuksen lainvalvontaan liittyvän ohjeistuksen kanssa. Metsäalan yhteinen ohje toimisi sisältöperustana organisaatioiden omille ohjeistuksille, kou- lutuksille ja metsänomistajille suunnatuille infomateriaaleille.

7.2 Lintujen huomioimisessa tarpeellinen tieto ja sen saatavuuden kehittäminen

Lajitien esiintymistiedon saatavuuden parantaminen liittyy kaikkiin lajeihin, mutta erityisesti niihin lajeihin, jotka ovat yksilömääriltään harvalukuisia ja pe- sivät vain tietyillä alueilla ja tietyntyyppisissä metsissä. Lintujen suojelun kan- nalta olennaista on pesäpaikkoja koskevan tarpeellisen tiedon saatavuus sa- lassapitoa koskevien rajoitusten estämättä, jotta metsänkäsittely voidaan suunnitella pesinnän onnistuminen huomioiden. Tällä hetkellä paras käytettä- vissä tieto koskee suuria harvalukuisia petolintuja, jotka käyttävät samaa pe- sää tai vaihtopesiä säännöllisesti useina peräkkäisinä vuosina ja pesät ovat usein suurikokoisia ja suhteellisen helposti havaittavissa olevia. Näiden lajien pesätietoja päivitetään myös säännöllisesti viranomaisten ja metsähallituksen luontopalvelujen toimesta.

Sen sijaan pienikokoisten ja usein yksilömääriltään runsaslukuisten lajien esiintymisestä tai pesien sijainnista ei useinkaan ole käytettävissä paikkatie- toja. Toisaalta useat runsaslukuiset lintulajit tekevät pesän joka vuosi uuteen paikkaan, joten näiden lajien pesätietojen keräämisestä ei olisi vastaavaa hyö- tyä. Käyttökelpoisinta tietoa näiden lajien huomioisessa onkin tarkan pesätie- don sijaan tieto lajien elinympäristövaatimuksista, pesinnän ajoittumisesta ja siitä minkälaisissa metsissä niitä todennäköisesti esiintyy ja minkä tyyppisiin

paikkoihin metsässä ne yleensä rakentavat tällöin pesiä. Tämä tieto onkin mahdollista sisällyttää edellä kuvattuun pesien havaitsemisoppaaseen.

Käytännön toiminnassa pesien havaitsemiseen liittyykin olennaisesti sellaisten metsikkökuvion osien tai metsässä esiintyvien rakennepiirteiden tunnistaminen, joiden yhteydessä myös pesinnän todennäköisyys on korkea. Linnuston kannalta merkityksellisiä metsikkökuvion osia ovat esimerkiksi edellisten hakuiden yhteydessä jätetyt säästöpuuryhmät, jotka sisältävät usein lehtipuita ja kuolleita pystypuita. Säästöpuuryhmiä ei myöskään suositella raivattavaksi, joten niihin kehittyy usein pesinnän kannalta arvokasta tiheää kasvillisuutta. Linnuston kannalta olisikin tärkeää, että säästöpuuryhmät jätettäisiin käsittelyn ulkopuolelle myös tulevaisuudessa metsänkäsittely- ja kehitysvaiheissa niin kauan, kuin niissä on ympäröivää maisemaa enemmän lintujen pesintää edistäviä rakennepiirteitä.

Muita linnuston kannalta olennaisia pienialaisia kohteita kuvion sisällä ovat esimerkiksi taimikonhoidon yhteydessä jätetyt suojiat ja muut tiheällä puustollaan ja pensaskerrokseltaan muusta kuviosta poikkeavat kohteet. Usein tällaisia kohteita kuviolla ovat pienialaiset kosteat painanteet, jossa pienilmasto ja kosteusolosuhteet eroavat muusta kuviosta. Suojiat ja muut suoja-alueet tarjoavat kohteita kuviolla ovat usein arvokkaita maassa pesiville lajeille, joita lintukannasta on merkittävä osa. Maassa tyypillisesti pesiviä lajiryhmiä ovat kanalinnut, kahlaajat, vesilinnut sekä osa varpuslinnuista. Suomessa pesivistä lajeista noin kolmannes tai hieman alle pesii maassa. Runsaslukuisin yksittäinen maassa pesivä lintulaji on pajulintu.

Rantavyöhykkeen puusto on usein ympäröivää aluetta lehtipuuvaltaisempaa ja poikkeaa iältään ja puuston koostumukseltaan muusta kuviosta. Useat lintulajit suosivat nimenomaan rantavyöhykkeitä, joten myös pesinnän todennäköisyys niillä on suuri. Vastaavasti myös peltojen reunavyöhykkeet ovat linnuston kannalta usein arvokkaita, sillä niissä pesii lajeja, jotka käyttävät peltoja ravinnon lähteenä.

Yksittäisinä rakennepiirteinä linnuston kannalta erityisen tärkeitä ovat yksittäiset vanhat puut, jotka voivat erottua tavallisesta puustosta esimerkiksi oksakuuden ja poikkeavan latvuston perusteella, mikä synnyttää erityisen hyvät olosuhteet pesinnälle. Erityisen arvokkaita ovat yksittäiset suurikokoiset haavat, sillä ne toimivat ravinnonlähteitä useille niihin erikoistuneille eliöille ja

edelleen tietyille lintulajeille. Vastaavasti tärkeää olisi tunnistaa kolopuita ja pystylahopuita, joihin kolopesijät rakentavat pesiä hyvin suurella todennäköisyydellä jossakin vaiheessa.

Linnuston huomioimisen kannalta olennaista olisi pyrkiä siihen, että metsävaratieto ja usein sen pohjalta laadittavat metsäsuunnitelmat sisältäisivät nykyistä yksityiskohtaisempaa tietoa linnuston kannalta olennaisista metsikkökuvion ominaisuuksista, kuten edellä mainituista säästöpuuryhmistä, suojatiheiköistä, pienialaisista pienilmastoltaan ja kosteusolosuhteiltaan poikkeavista kuvion osista sekä vesistöjen ja pienvesien varteen jätetyistä suojavyöhykkeistä. Olennaista olisi, että kohteiden linnuston kannalta olennaiset piirteet pyritäisiin säilyttämään tulevissa metsän kehitys- ja käsittelyvaiheissa. Esimerkkinä tästä olisi, että taimikonhoidon yhteydessä jätettyjä lehtipuuvaltaisia suojatiheikköjä ei harvennettaisi kasvatushakkuissa ja ne jäisivät säästöpuuryhmiksi uudistamishakkuuvaiheessa. Olennaista olisi, että tieto tehdyistä metsänkäsittelyn valinnoista tallennettaisiin osaksi metsänkäsittelyä koskevaa tietovarantoa siten, että tieto olisi käytettävissä puunkorjuusuunnitelmaa tehtäessä siten, että kohteiden muusta kuviosta poikkeava käsittely voitaisiin sisällyttää myös puunkorjuuohjeeseen. Tieto hakkuissa jätetyistä säästöpuuryhmistä ja vesistöjen ja pienvesien suojavyöhykkeistä sisältyy jatkossa Suomen metsäkeskuksen ylläpitämään kuviotietoon. Tuoreen metsä- ja luontotiedon strategian toimenpiteiden mukaan jatkossa Suomen metsäkeskus tuottaa ja jakaa tietoa myös kuolleista pystylahopuista.⁴⁹ Tulisikin varmistaa, että tietoja hyödynnetään laajassa mittakaavassa puunkorjuun ja metsänhoitotöiden suunnittelussa ja toteutuksessa ja että kyseisillä organisaatioilla olisi valmiudet hyödyntää tietoa täysimääräisesti.

Vastaava tarve kerätä, tallentaa ja hyödyntää nykyistä yksityiskohtaisempaa tietoa liittyy myös tarpeeseen tunnistaa linnuston kannalta tärkeiden yksittäisten rakennepiirteiden esiintymistä ja sijainteja kuviolla. Tällaisia rakennepiirteitä ovat ainakin arvokkaiden kookkaiden edellisen puusukupolven haapojen, kolopuiden ja pystylahopuiden sijainteja, niin että ne voidaan merkitä tarvittaessa puunkorjuusuunnitelmiin, niin että ne ohjaavat esimerkiksi säästöpuuryhmien sijoittamista. Kyseisten tietojen tuomista osaksi metsävaratietoa tulisi

⁴⁹ Metsä- ja luontotiedon strategia. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2026:11.

edistää sekä varautua hyödyntämään tietoja laajassa mittakaavassa metsä- ja puunkorjuusuunnitelmien laadinnassa.

7.3 Hakkuiden pesintäaikaisen kohdentamisen vaikutuksiin sekä pesintöjen onnistumisen parantamiseen liittyvät tietotarpeet

Luonnontieteellisen keskusmuseon tekemässä selvityksessä⁵⁰ tuotettiin kokonaisarvio pesintäaikaisissa hakkuissa tuhoutuvien pesien kokonaismäärästä. Arvio perustui linjalaskenta-aineistojen perusteella tuotettuihin arvioihin keskimääräisistä lintutiheyksistä Pohjois- ja Etelä-Suomessa puuston varttuneisuuden perusteella kahteen luokkaan jaettuna. Selvityksessä ei ollut mahdollista huomioida lintutiheyden vaihtelua hakkuun kohteena olevissa erityyppisissä metsissä pesintäaikana. Selvitykseen ei myöskään sisällynyt pesintäaikaisten hakkuiden vaikutusten tarkastelua lajiryhmittäin, joka olisi myöskin edellyttänyt hakkuiden elinympäristökohtaista tarkastelua. Käytettävissä ei myöskään ollut tietoa siitä missä määrin pesien tuhoutumista pystytään välttämään erityyppisissä hakkuissa. Tietopuutteet liittyvät täten toisaalta hakkuiden yhteydessä havaittujen ja säästettyjen pesien määrään, sekä toisaalta siihen, missä määrin ja miten eri pesinnän vaiheessa eri lintulajit sietävät pesän ympäristössä tapahtuvia muutoksia ja häiriöitä. Oletettavaa on, että eri lajiryhmien ja lajien välillä on tässä suhteessa merkittäviä eroja. Osalla lajeista pesinnän huomiointi hakkuiden yhteydessä voi oletettavasti tapahtua varsin yksinkertaisilla toimilla, kuten vähimmillään pesäpuita kasvatushakkuissa säästämällä. Toisilla lajeilla, kuten suurilla petolinnuilla, pesinnän huomioiminen vaatii vastavasti pesintäaikana enemmän toimia.

Metsälakiin tehdyillä muutoksilla pyritään parantamaan metsäelinympäristöissä pesivien lintulajien kantojen tilaa vähentämällä pesien tahatonta tuhoutumista pesintäaikana tapahtuvan metsänkäsittelyn yhteydessä. Lisäksi joidenkin lajien kohdalla on tarpeellista kiinnittää erikseen huomiota pesien vahingoittamisen lisäksi pesinnän keskeyttävien häiriöiden syntymisen estämi-

⁵⁰ Lehtikoinen, A. 2026. Lintujen pesien tuhoutuminen pesimäaikaisissa hakkuissa. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto.

seen. Konkreettisia toimia ovat hakkuiden ja muiden metsänhoitotöiden ennakkosuunnittelu, puunkorjuun kieltäminen pesintäaikana rehevissä lehtipuuvaltaisissa metsissä, korvissa ja rantametsissä sekä kyseistä aikaa kaikissa metsissä koskeva velvollisuus säästää isot edellisen puusukupolven haavat, kolopuut, sekä pystylahopuut. Ennakkosuunnittelun tueksi on tarpeen laatia pesien havaitsemiseen käytännön läheinen opas, jonka laatimisessa tarvitaan kattavaa tietoa eri lintulajien elinympäristövaatimuksista sekä pesien sijoittamiseen vaikuttavista tekijöistä. Toisaalta tutkimustarpeet voivat liittyä myöskin eri lintulajien häiriöalttiuteen pesintäaikaiselle metsänkäsittelylle sekä siihen vaihtelee alttius pesinnän eri vaiheissa.

Metsälain uudet muutokset perustuvat suurelta osin laajasti käytössä oleviin suosituksiin, jotka metsälain muutoksen myötä on nostettu kaikkialla vaadittavaksi vähimmäistasoksi. Metsälakiin tehtyjen pesintäaikaista metsänkäsittelyä säätelevien muutosten vaikutusta lintujen pesintään tulisi seurata jatkossa esimerkiksi yhdistämällä hakkuutiedot ja elinympäristötiedot nykyistä laajemmin linjalaskennassa kerättävään tietoon lintumääristä erityisesti huomioimalla pesintäaikaisen hakkuukiellon piirissä olevat kohteet ja pesintäaikana tehtävissä hakkuissa pakolliset säästettävät rakennepiirteet. Tarpeellista olisi myös pyrkiä arvioimaan muiden sertifiointiin tai suosituksiin perustuvien luonnonhoito-toimien vaikuttavuus pesinnän ja laajemmin lintukantojen kehityksen näkökulmasta.

Liite 1 Työryhmän muistiota koskeva eriävä mielipide

BirdLife Suomen ja Suomen luonnonsuojeluliiton eriävä mielipide lintujen pesintäaikana tapahtuvien hakkuiden vaikutuksia arvioivan työryhmän muistioon

BirdLife Suomi ja Suomen luonnonsuojeluliitto pitävät perusteltuna muistiossa esitettyä tavoitetta vähentää pesien tuhoutumista pesimäaikaissa hakkuissa ja pitää työryhmän esittämiä toimenpiteitä oikean suuntaisina. Tarkastelu painottuu kuitenkin liiaksi harvalukuisiin lajeihin sekä pesien löytämiseen ja tunnettujen pesien tuhoutumisen estämiseen. Tämä ei täysin vastaa Euroopan unionin tuomioistuimen Voore Mets -ratkaisun lähtökohtaa.

Voore Mets -ratkaisun mukaan lintudirektiivin suojelujärjestelmän soveltaminen ei edellytä pesien löytämistä tai niiden sijainnin tuntemista. Asiassa on huomioitava se, että pesien löytäminen on useilla lajeilla hyvin vaikeaa. Pesien suojelun toteutuminen ei voi sen vuoksi perustua yksinomaan pesien paikantamiseen ennen toimenpiteisiin ryhtymistä. Pesimäaikainen havainto esimerkiksi laulavasta tai varoittlevasta linnusta luo jo oletettaman pesinnästä.

Tavoitteen saavuttamisen keinovalikoimaa tarkasteltaessa tulisikin tunnistaa, että pesien suojelun perusteena ei ole pesien löytäminen vaan pesimäaikaisesta lintujen esiintymisestä seuraava oletettava pesinnästä. Muistio ei riittävästi käsittele tämän lähtökohdan merkitystä hakkuiden suunnittelulle ja kohdentamiselle pesintöjen tuhoutumisen estämiseksi.

Merkittävä osa pesistä jää hakkuun suunnittelussa ja toteutuksessa löytymättä, ja siksi suositeltavin tapa pesien suojelun varmistamiseksi on pidättäytyä pesimäaikaista hakkuista kokonaan kaikissa elinympäristöissä.

Helsingissä 15.6.2026

Aki Arkiomaa

Liisa Toopakka

Toiminnanjohtaja
BirdLife Suomi ry

Monimuotoisuusasiantuntija
Suomen luonnonsuojeluliitto ry